

Cuprins:

- „ZILELE HOREZULUI”, 2024!
Petre CICHIRDAN pag. 1
- INTERVIU CU NARCIS DORIN ION, MANAGERUL MUZEULUI NAȚIONAL PELEȘ DIN SINAIA
Liliana POPA pag. 2
- ULTIMELE CLIPE ALE EROULUI AVRAM IANCU - 10 SEPTEMBRIE 1872
Ionuț ȚENE pag. 3
- ZARAZA
Constantin LUPEANU pag. 4
- POEZII
Marinela BELU-CAPȘA pag. 4
- VALOAREA ESTETICĂ, CULTURALĂ ȘI ISTORICĂ A OPERELOR SCRITORULUI AL. FLORIN ȚENE
Liliana MOLDOVAN pag. 5
- POEZIE
Marian ILIE pag. 5
- POEM
Marius MĂRĂCINESCU pag. 5
- KOGAION
Gabriel GIB pag. 6
- ORIZONTURI NOI ÎN CERCETAREA ORIGINII LIMBII ROMANE
Ovidiu Cristian DINICĂ pag. 7
- EDIFICII CULTURAL-ISTORICE ROMÂNEȘTI
Emil MANZUR pag. 7
- „ENIGMA TRANSFĂGĂRĂȘANULUI” ȘI PROIECTUL DE ȚARĂ - REMEMBER PENTRU JUBILEUL DIN 2024!
Mihai SPORIȘ pag. 8
- RAISA
Isadora Rodica LUNGAN pag. 10
- THEODOR GEANTĂ
Ov. Cr. DINICĂ pag. 10
- MARELE BAN BARBU CRAIOVEȘCU: PAHOMIE MONAHUL (I)
Arhim. Veniamin MICLE pag. 11
- POEZII”
Al. Florin ȚENE pag. 12
- POEZII
Luci TRUȘCĂ pag. 12
- EXPOZITIE DE PICTURĂ LA BUCUREȘTI ȘI LA SLATINA
Ana VASILE pag. 12
- CĂUSENI, BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” SAU „BISERICA SFINȚILOR CU OCHII SCOȘI”
Ligia ZAPRAȚAN-NICOLESCU pag. 13
- PRIMĂRIA MUNICIPIULUI VÂLCEA
Biroul de Presă pag. 14
- IUBIRE ȘI CREDINȚĂ STRĂMOȘEASCĂ PE MALURILE PRUTULUI
Zenovia ZAMFIR pag. 14
- MIRCEA VLADU: RÂMNICUL - KILOMETRUZERO AL ARMEI GENIU”...
Simion Petre CICHIRDAN pag. 15
- MIRCEA VLADU: „OASTEAA DODULUI”
P. CICKIRDAN pag. 15

CULTURA vâlceană a primit premiul Ligii Scriitorilor Români (LSR) pe anul 2020

„ZILELE HOREZULUI”, 2024!

Petre CICHIRDAN

Sâmbătă 07 09 24 în orașul Horezu au fost sărbătorite 537 de ani de atestare documentară, sărbătoare începută pe 05 septembrie și programată să fie încheiată pe 08 septembrie...Sâmbătă, pe scena ridicată în centrul orașului Horezu au urcat membri ai CJ Vâlcea împreună cu Constantin Rădulescu, desigur, la invitația și în prezența primarului Horezului, Nicolae Sărdărescu... Înaintea momentului care a declanșat ceremonia sărbătoririi, cetățenii orașului, adunați în Centrul au asistat la o frumoasă paradă a costumelor popu-

lare din zona acestei localități și au urmărit un pot-puriu de cunoscute melodii interpretate de formidabila Fanfară a CJ Vâlcea, „Constantin Brâncoveanu” dirijată de Petrișor Mirea. Intreg programul a fost anunțat de Cristinel Iovan - directorul Casei de Cultură „Constantin Brâncoveanu”. În așteptarea deschiderii oficiale, pe lângă fanfara mai sus amintită, formația de dansuri „Nedeiele” din Tomșani a susținut un frumos program artistic.

După ce Nicolae Sărdărescu a dat citire programului și a mulțumit participanților, președintele CJ Vâlcea, Constantin Rădulescu a avut un scurt cuvânt de mulțumire pentru invitația de participare și a lăudat activitatea edililor horezeni, de până acum, la utilizarea resurselor puse la dispoziție de CJ Vâlcea. A solicitat mai multă mobilizare în vederea desfășurării lucrărilor de la Centura de oc-

lire a orașului Horezu... În continuare, pe scenă au urcat, alături de primarul în exercițiu, profesorul Constantin Sorici

și băiatul scriitorului C. Zărnescu, Radu Zărnescu, din București, care a primit Diploma de Cetățean de Onoare acordată tatălui său.

Nicolae Sărdărescu a adus înalte elogii scriitorului de la Cluj, născut la Lăpușata și absolvent al Liceului din Horezu, iar profesorul Constantin Sorici, cel care a contribuit foarte mult privind decernarea acestui premiu de mare onoare, Cetățean de Onoare, scriitorului de la Cluj i-a făcut o prezentare memorabilă, amintind și despre niște proiecte de valoare ale lui Constantin Zărnescu în spațiul vâlcean, cum ar fi realizarea unor monumente cu *Lupa Capitolina* la Râmnicu Vâlcea și mai nou (propunere de ultimă oră) în Horezu! *Lupa Capitolina* este un monument care

N. Sărdărescu și C. Sorici

Petre Cichirdan și Radu Zărnescu

Fanfara CJ Vâlcea dirijată de Petrișor Mirea

întărește fără doar și poate ideea europeană a drumului european vechi de 2000 de ani dintre Europa Centrală - Transilvania - și Europa de Sud Est - Vâlcea!...și a faptului că Dacia a fost provincie romană așa cum au fost celelalte așezări ale Europei în cadrul Imperiului Roman!

Adăugăm și noi, cei de la Intol Press, despre ideea unui proiect care nu a prins rădăcini, acela de a se crea în zona Vâlci, la Cozia, a unei opere rock (spectacol în aer liber - curtea Mănăstirii Cozia), *Dracula în Carpați* a cărei libret a fost scris de Constantin Zărnescu în anul 2002 iar muzica trebuia să aparțină lui Peter Venczel, compozitor la Opera Maghiară din Cluj. Prin acest libret în care Principele Vlad Țepeș domină Țara Românească pe ambele versante ale Carpaților, un libret realment de factură shakespeareiană, se aduce un elogi istoric de mare valoare perioadei regale a lui Matei Corvinul, din aceeași familie cu Ștefan cel Mare și Vlad Țepeș. Opera lui Zărnescu, *Dracula în Carpați*, este o replică

plină de prietenie a sriitorului vâlcean față de opera *Mateias pe eșafod* care îl are autor pe Peter Venczel... Nu a fost să fie, Venczel nu a scris muzica, opera nu

Costi Rădulescu și Nicolae Sărdărescu

s-a jucat, însă nimic nu este prea târziu.

Evenimentul de la Horezu, acordarea titlului de Cetățean de Onoare scriitorului Constantin Zărnescu, prezentarea făcută de Nicolae Sărdărescu și Constantin Sorici, nu va fi multă vreme uitată de cetățenii horezeni și de prietenii vâlceni ai celui mai intelectual artist, scriitor din generația de aur, postbelică, a secolului XX și aflat acum la 75 de ani. Bravo Horezu!

NOTA

Vedeți filmele pe You Tube cu titlurile:

- CONSTANTIN RĂDULESCU LA „ZILELE HOREZULUI”, 2024!
- CONSTANTIN SORICI ȘI RADU ZĂRNESCU LA „ZILELE HOREZULUI”, 2024!
- NICOLAE SĂRDĂRESCU LA „ZILELE HOREZULUI”, 2024!

Copacul lui Zărnescu și sădătorul său - C. Sorici

INTERVIU CU NARCIS DORIN ION, MANAGERUL MUZEULUI NAȚIONAL PELEȘ DIN SINAIA

Liliana POPA

Liliana Popa: *Domnule Narcis Dorin Ion, sunteți un istoric recunoscut nu numai în țară, dar și un om de artă și cultură. Nu doar cercetarea a fost și este segmentul care vă preocupă. De-a lungul timpului ați fost și, iată, sunteți și azi directorul unui muzeu, și nu unul oarecare, ci chiar al Muzeului Național Peleş.*

Narcis Dorin Ion: În primul rând, țin să vă mulțumesc pentru invitația de a realiza acest interviu despre un domeniu în care activez de mai bine de două decenii. În anul 1997 am terminat, ca șef de promoție, Facultatea de Istorie a Universității din București, luându-mi licența, sub coordonarea profesorului Ioan Scurtu, cu tema *Partidul Național Țărănesc - Anton Alexandrescu*, un subiect inedit despre unul dintre partidele satelite ale comuniștilor în anii preluării puterii (1945-1948), lucrarea fiind publicată ulterior în mai multe numere din „Revista Arhivelor”. Am urmat apoi, la aceeași facultate, în 1998, studiile de masterat, finalizate printr-o lucrare dedicată lui *Gheorghe Tătărescu și Partidului Național Liberal (1944-1948)*, în care am urmărit evoluția celui de-al doilea partid aliat al guvernului condus de dr. Petru Groza.

Am fost și preparator la Facultatea de Istorie, unde am avut bucuria să lucrez direct cu studenții, în pregătirea seminariilor la cursurile generale susținute de profesorii Ioan Scurtu, Dinu C. Giurescu și Mihai Reteagan, de care mă leagă amintiri de neuitat.

Liliana Popa: *Deci, inițial, ați început cu studiul istoriei contemporane a României?*

Narcis Dorin Ion: Exact, și se părea că acesta îmi era drumul, dar destinul a făcut să mă îndrept și spre un alt domeniu: cel al istoriei artei, monumentelor istorice și patrimoniului, căruia i-am dedicat întreaga mea energie. Dar, așa cum se întâmplă în viață, sunt decizii care îți pot schimba un întreg parcurs biografic și, în cazul meu, una dintre ele a fost aceea de a renunța la postul de la Facultate, cu mare regret, și de a mă angaja, în februarie 1999, la rugămintea profesorului Mihai Reteagan, ca redactor la Editura Fundației Culturale Române, condusă pe atunci de regretatul scriitor Costache Olăreanu, în timp ce Fundația Culturală Română îl avea în frunte pe scriitorul Augustin Buzura. A fost pentru mine o nouă școală, în care am învățat ce înseamnă nu numai munca de redactor de carte (o meserie, pe acele vremuri!), dar am putut

observa direct care este drumul de la manuscris la cartea tipărită, spectacol fascinant din care am avut multe de învățat. În plus, aici am avut ocazia să cunosc scriitori, artiști, istorici și oameni absolut fermecători.

Liliana Popa: *De cine vă amintiți, în mod special?*

Narcis Dorin Ion: Aș povesti aici despre o întâlnire care mi-a schimbat viața profesională: aceea cu regretatul academician Răzvan Theodorescu, plecat recent din această lume, un savant cu o operă istorică a cărei valoare străbate timpul. Am fost redactorul unei cărți speciale a domniei sale, *Picătura de istorie*, apărută în toamna anului 1999, prilej cu care am lucrat împreună timp de o jumătate de an și de atunci i-am rămas aproape, bucurându-mă de nesecatul izvor de cunoștințe care era și colaborând, din anul 2001, și instituțional, în cadrul Ministerului Culturii și Cultelor, unde am câștigat un concurs fără ca ministrul, Răzvan Theodorescu, să știe că îmi doream să lucrez acolo. Cum avea dreptul să își formeze o echipă, a fost foarte surprins că nu am apelat la domnia sa pentru a mă angaja la Minister și a evocat acest lucru, de mai multe ori, la unele dintre lansările mele de carte.

Liliana Popa: *Știu că ați realizat și o carte de interviuri cu profesorul Răzvan Theodorescu.*

Narcis Dorin Ion: Da, se întâmplă în anul 2015, când am făcut înregistrarea acelor interviuri, iar cartea a apărut în 2017 și i-am dat titlul *Despre cultura de ieri și români de azi. Convorbiri cu academicianul Răzvan Theodorescu*. Este o lucrare care venea în continuarea unui proiect personal închinat unor istorici cu care colaborasem îndeaproape. Cu un an înainte, în 2016, apăruse volumul *Portretul unui aristocrat al spiritului. Convorbiri cu academicianul Dan Berindei*, iar mai înainte publicasem un amplu interviu cu istoricul și genealogul Mihai Dim. Sturdza. În anul Centenarului Marii Uniri, 2018, am reușit să tipăresc *Mărturia unui istoric singuratic. Convorbiri cu academicianul Dinu C. Giurescu*, în care am reconstituit viața și opera fostului meu profesor de la Facultatea de Istorie, căruia i-am fost și asistent o perioadă. În fond, aceste trei cărți constituie un alt fel de biografii, personale și intelectuale, ale celor trei mari istorici contemporani – fiecărui cu personalitatea sa aparte, cu destine care s-au intersectat – și mă bucur nespun că am avut șansa unică să culeg aceste mărturii despre cultura și istoriografia română în veacul XX și să le pot prezenta cititorilor în forma unor elegante volume.

Liliana Popa: *Să ne oprim, vă rog, la prima dum-*

nevoastră carte, care a fost prefațată chiar de academicianul Răzvan Theodorescu!

Narcis Dorin Ion: Da. Prima mea carte de autor, *Castele, palate și conace din România*, a apărut în decembrie 2001, la Editura Fundației Culturale Române, când eu nu mai lucram acolo, și aici am avut întregul sprijin al ministrului Răzvan Theodorescu, care nu numai că a făcut prefața volumului, subliniind importanța temei pe care o propuneam în premieră, dar a și ajutat la tipărirea ei prin sponsorizarea acordată de Ministerul Culturii. A fost un gest pe care nu îl uit și care a făcut ca această carte – al cărei prim tiraj s-a epuizat în două luni – să fie retipărită în alte două ediții, semn că subiectul era interesant pentru foarte mulți cititori. Am lansat-o în februarie 2002, la Palatul Suțu, clădire emblematică a Bucureștiului, și au prezentat-o trei membri ai Academiei Române: Dan Berindei, Constantin Bălăceanu Stolnici și Răzvan Theodorescu, fapt care m-a onorat peste măsură și pentru care le-am rămas mereu recunoscător, cu atât mai mult cu cât și alte cărți ale mele au fost lansate tot de domniile lor: *Mogoșoaia. Trei secole de istorie* (în 2003, la palatul Mogoșoaia și la Sala Dalles, alături de Dan Nasta, Dinu C. Giurescu și Radu Ionescu), *București. În căutarea Micului Paris* (în 2003, la sediul Ministerului Culturii), *Elitele și arhitectura rezidențială în Țările Române* (în 2011, la Palatul Cantacuzino, alături de doamna academiciană Georgeta Filitti și de regretatul genealog Mihai Dim. Sturdza), *Palate din București* (tot la Palatul Suțu, în 2013, împreună cu doamna Georgeta Filitti) sau *Carol al II-lea. Portretul unui rege* (în 2013, la Hanul lui Manuc).

Liliana Popa: *Văd că istoria Bucureștiului și a monumentelor sale v-a preocupat permanent.*

Narcis Dorin Ion: Deși sunt născut la Pitești, de la 18 ani mi-am petrecut studenția și tinerețea în București, oraș a cărui istorie m-a fascinat dintotdeauna și ale cărui monumente – fie ele clădiri publice, palate regale sau aristocratice, case boierești ori monumente de for public – le-am descoperit singur prin lungile mele peregrinări pe străzile și prin cartierele Capitalei. Pasionat de arhitectură și atras de palatele regale și de casele boierești al căror stil a dat cândva orașului supranumele de „Micul Paris”, am căutat să evoc aceste clădiri nu doar printr-o descriere seacă, ci și printr-o incursiune în istoria lor și a familiilor care le-au ctitorit și locuit până la instaurarea comunismului nivelator în țara noastră.

(Continuare în pag. 3)

ULTIMELE CLIPE ALE EROULUI AVRAM IANCU - 10 SEPTEMBRIE 1872

Ionuț ȚENE

Azi, marele patriot Avram Iancu pare dat uitării de către autorități. Dacă cei din fruntea țării au uitat de eroi, noi, românii, nu trebuie să-i uităm niciodată! „Eroiinu morniciodată!” Avram Iancu e la fel de incomod pentru cei care stăpânesc în prezent, ca și pentru stăpânii din vremea sa. Felicitările mele poetului Laurian Stănculescu, care menține treze memoria și cultul Crăișorului Munților în spațiul public de azi. Ultimii ani din viața lui Avram Iancu sunt relativ puțin cercetați de către istorici. Dincolo de legenda „nebuliei” lui Iancu, care nu a acceptat disprețul împăratului austriac față de jertfa de sânge a românilor, mărturiile istorice atestă că Crăișorul Munților a fost perfect lucid până în ultimele minute ale vieții sale zbrucumate. Avram Iancu a suferit de o dramatică melancolie și de depresie, din cauza trădării de către Casa de Habsburg a dezideratelor Revoluției române de la 1848, dar și din cauza compromisului unei părți a burgheziei și intelectualității române din Ardeal cu Viena și dualismul austro-ungar, în dauna rezolvării cererilor națiunii și a urmăririi intereselor ei. Avram Iancu s-a retras în singurătate și în lungi călătorii prin Munții Apuseni, așa de dragi lui. Și-a înecat amarul în cântecul din fluier și, câteodată, la un „pahar de vorbă”, oferit cu generozitate de către moșii lui iubiți. Suferea de o boală de plămâni; avea des hemoragii pulmonare și scuipa sânge. Boala i s-a tras de la faptul că a dorit mereu să doarmă, din primăvară până în toamnă, sub cerul liber sau pe prispa unei case prietene. Era un semn al dorinței sale de libertate și al refuzului de a sta în temnița oferită cadou și „răsplată” amară de către habsburgii la începutul anilor 1850.

Ne-au rămas câteva mărturii despre luciditatea lui Iancu în ultimele zile de viață. Petre Giurgiu, care era student bursier la Școala Superioară de Agricultură din București, venise să-și vadă părintele, pe Avram

Giurgiu, fost luptător de-ai lui Iancu în revoluție. Era sfârșitul lui august 1872. Tânărul student ședea de vorbă cu sătenii în curtea bisericii, dându-le vești din România. Deodată, se aude cântec de fluier venind dinspre dealul Bulzului. „Cine-i?”, întrebă Petre Giurgiu. „Îi Domnu Iancu”, răspunseră țărani. Și, la curiozitatea manifestată de tânăr de a-l cunoaște și el pe Avram Iancu, sătenii îi spun că Iancu va veni imediat la el, căci așa îi este obiceiul. Sosind Iancu și văzând un străin în straie orășenești, neobișnuite în partea locului, se încruntă: „Cine-i?”. „Îs fecioru’ lui Avram Giurgiu, învăț în Țară.” „Vii din Țară?” „Da!” Iancu l-a luat în casa lui Avram Giurgiu. Mai târziu,

Petre Giurgiu a mărturisit că nu a văzut nimic, dar absolut nimic anormal la Avram Iancu, în afara unei figuri tare răvășite și a unei tuse grele, ce parcă nu înceta dacă nu lua mai mult vinars. Iancu l-a întrebat de Laurian și de mulți alții. Prea puțin de situația politică. Se ferea să vorbească, să nu i se deschidă răni adânci. Știa că în România domnea acum un neamț. Mai știa multe altele, dar ce folos? Acum avea de scris repede o scrisoare lui Augustin Treboniu Laurian, s-o ducă feciorul Giurgiului în mâna lui. În noaptea aceea Iancu a cerut să doarmă afară, pe o jumătate de claie de fân. I-au fost aduse așternuturi din casă, se știa că așa doarme vara, ca să poată privi stelele și să stea de vorbă

cu ele. În seara zilei de 9 septembrie, poposește la ușa covrigarului din Baia de Criș. Îi cere găzduire. Se simțea rău. Vrea să doarmă pe prispa. Dimineața îl aflară mort. Avram Iancu revenea în ultima perioadă pe „targa” cuptorului covrigarului din Baia de Criș, unde trist cânta din fluier melodii vechi, „ca o chemare mai mare a pustietăților, a vârfurilor de munte, a sabiei, a dreptății pe care o aștepta și care nu mai venea”.

Istoricul interbelic Silviu Dragomir ne-a lăsat mărturie însemnări despre ultima zi din viața Crăișorului Munților: „În cursul anului 1872, Iancu se simțea bolnav și istovit de puteri. În lunile de primăvară, a fost îngrijit timp mai îndelungat în spitalul din Baia de Criș. Către sfârșitul lunii august, petrecu câteva zile la preotul Toma Faur din Valea Bradului. Pe urmă, a plecat din nou spre Baia de Criș. Aici îl ajunge secera morții”, la 10 septembrie 1872. S-a culcat pe o rogojină de cu seară „la cartierul său obișnuit”, în casa brutarului Ioan Stupină, zis „Lieber”. „A doua zi dimineața, și-a dat sufletul în urma unei noi hemoragii, înfrânt acum definitiv de «viforele timpului»”. Ioan Stupină făcea covrigi. Eroul românilor a murit de frig și boală, după ce administratorul spitalului din Baia de Criș, care era maghiar, a refuzat internarea. Iancu nu avea „nimic asupra lui, decât o năframă zdrențuită, fluierul de cireș și jalba către împăratul, unsă și mototolită”. A murit în iarba plină de rouă a dimineții de septembrie. Un alt asesor, Dimitrie Popa, s-a ocupat de cheltuielile de înmormântare. Corpul neînsuflit a fost depus pe catafalc în casa lui Ion Simionașu, asesor la sedria orfanală. Județul Zărandului a hotărât să-i facă funeralii ca unui mort al națiunii. Și astfel se stinse Avrămuț, cu fluierul de cireș la el, cu care își ogoia dorul de ducă, și în buzunar cu jalba boțită către împărat, spălată de lacrimile sale pentru drepturile poporului român oropsit de istorie. În ziarul „Federațiunea”, vestea morții era anunțată astfel: „Brazilii și stejarii plâng, și suspină munții, căci a murit decorarea (podoaba), mândria lor, Iancu, îl plâng muntenii, nedespărțirii săi soți de arme, cu care adeseori, în umbrele munților, ținea sfaturi de bătaie, și împreună cu ei se bucura de succesele armelor, și unde seara, înconjurat de rezoluții săi tribuni, la via flacăra a focurilor se cufunda în cugete adânci.

(Continuare în pag. 5)

INTERVIU CU NARCIS DORIN ION... (Urmare din pag. 2)

Imaginați-vă că toate aceste reședințe urbane evocau o lume aparte, un univers propriu comanditarilor elevați din Belle Époque sau din perioada interbelică, adăpostind valoroase colecții de artă și prețioase biblioteci, risipite aiurea în anii „puterii populare”, când au devenit pline de chiriași pentru care ele nu mai reprezentau decât un simplu spațiu locativ. Multe dintre ele au fost demolate în anii comunismului, iar altele, la fel de multe, după 1990, pentru a face lor unor noi dezvoltări urbane, ce nu mai au nimic comun cu Bucureștiul de altădată. Cercetând aceste clădiri și istoria lor, am reușit să scriu câteva cărți: *București. În căutarea Micului Paris* (2003), *Monumente din București* (2012), *București. Memoria unui oraș / Bucharest. Memory of a City* (2012) sau *Palate din București* (2013).

Liliana Popa: Știu că ați fost director al Muzeului Național Bran, unde au fost probleme și unde, în ciuda adversităților, v-ați impus punctul de vedere, ați revigorat un muzeu care ajunsese uitat de lume, schimbările de proprietate v-au obligat să retrageți întreaga colecție, care nu aparținea proprietarilor, în clădirea Muzeului Vămii Medievale, ați reorganizat aici totul de la zero, ați deschis expoziții...

Narcis Dorin Ion: În vara anului 2002, arătând că are încredere în mine, ministrul Răzvan Theodorescu m-a numit director al Direcției Muzeu, Colecții, Arte Vizuale și am colaborat perfect în acel mandat ministerial al său în care s-au înființat nu mai puțin de 16 muzee, ceea ce nu e puțin lucru într-o țară în care grija pentru patrimoniu, pentru trecutul istoric nu pare a fi pe primul plan. Știu că nu l-am dezamăgit, mi-am făcut treaba cum am putut mai bine și în toamna anului 2003 traseul meu profesional se schimba din nou, tot datorită lui Răzvan Theodorescu. Ce se întâmplase? În primăvara și vara lui 2003, la castelul Bran avuseseră loc două sustrageri de patrimoniu, situație nouă cu care se confrunta Ministerul Culturii și Cultelor și pe care a încercat să o rezolve prin numirea unui nou director la Muzeul Național Bran: Florin Ionuț Filip, în vară, și, din 3 octombrie 2003, eu. Am găsit la Bran o stare conflictuală cu care nu mai fusesem confruntat până atunci, o atmosferă grea într-un co-

lectiv dezbinat, cu un director demis, Mihai Raul, care a și murit în primăvara anului 2004, și cu un fost director, Ioan Prahoveanu, care nu se obișnuise cu statutul său și făcea tot felul de reclamații nefondate, doar cu speranța deșartă că va fi repus în funcția din care fusese destituit la începutul anilor '90. Astfel am intrat, la 29 de ani, într-un lung parcurs administrativ (am fost director al Muzeului Național Bran timp de 13 ani, până în aprilie 2016), care mi-a dat numeroase satisfacții în plan științific și muzeografic, dar m-a pus și în situații aproape imposibile, ce au presupus lungi procese cu Primăria comunei Bran, pentru recuperarea unui teren ce aparținea statului și pe care își desfășurau activitatea numeroși comercianți de suveniruri. Acel proces l-am câștigat în instanță după nu mai puțin de 11 ani de judecată!

Liliana Popa: Când a fost retrocedat castelul Bran?

Narcis Dorin Ion: În luna mai 2006, în cadrul unei ceremonii speciale desfășurate în sala de muzică a castelului Bran, au fost semnate decizia de retrocedare și acordul de funcționare a Muzeului Național Bran, parafat de ministrul Adrian Iorgulescu și arhiducele Dominic de Habsburg, fiul principesei Ileana a României, care redeveniă – alături de regretatele sale surori, Maria-Magdalena Holzhausen și Elisabeth Sandhofer – proprietarul castelului de la poalele Bucegiului. În aceste condiții, am mai administrat castelul Bran până în vara anului 2009, continuând programul pe care îl desfășuram la muzeu din toamna lui 2003: am organizat anual mai multe expoziții temporare, am îmbogățit expoziția permanentă, am organizat zece sesiuni științifice dedicate reginei Maria, am publicat cărți, broșuri și alte materiale de prezentare a colecțiilor muzeului. Tot la Bran – și dintr-un motiv prozaic, în castel neexistând, până la venirea mea ca director general, grupuri sanitare pentru personal și pentru turiști – am fost nevoit să demarez un amplu proces de restaurare și reamenajare: construirea unor grupuri sanitare în castel, pentru personal și pentru vizitatori, alimentarea cu gaz metan a castelului, realizarea unui gard împrejmuitor al întregii proprietăți și – lucrul cel mai complicat – restaurarea complexului „Vama Medievală Bran”, care se afla, de ani de zile, într-o stare avansată de ruină.

(Continuarea se poate citi pe www.culturaarsmundi.ro)

ZARAZA

Constantin LUPEANU

Pe Zaraza am cunoscut-o imediat după ce s-au afișat rezultatele examenului scris pentru admiterea la facultate. Voia să facă actorie. O întâlnisem înainte, într-un grup conturat ad-hoc cu unii candidați la studii superioare. Ea era prietenă cu blondă planturoasă, care atrăgea privirile tuturor, și care se apropiase de prietenul meu Nae Apostol, tânăr avocat. El m-a chemat într-o seară la dans, eu fiind încă student la filologie, în ultimul an. Când s-a difuzat un vals, tinerii s-au retras, pe ring abia dacă au rămas vreo trei perechi. Mie întotdeauna mi-au plăcut pașii de vals, de câte ori nu mă răsuceam eu la țară, păzind vaca prin livezi. Din grupul lui Nae Apostol se detașa un zâmbet tandru. M-am apropiat, atras ca de magnet. Am recunoscut-o. Spre deosebire de prietena ei, ea luase examenele scrise și urma să se prezinte la oral. Frumusețe naturală, piele albă. Am luat-o la dans și am devenit perechea favorită, nu numai fiindcă se mișca cu grație, dar, mi-am dat seama curând, țineam în brațe o blondă seducătoare, senzuală, cu trup perfect. Părul spic de grâu se răsfăța pe umeri și peste rochia ei albă cu două bretele trecute din spate în față.

Nu mi-e teamă pentru tine la oral, i-am spus, în timp ce nentorceam la ceilalți.

Ea m-a privit cu surprindere.

E de-ajuns să afișezi zâmbetul care m-a atras astăzi și dai gata comisia.

Iscodea după adevărul spuselor mele.

Eu am venit spre tine ca un somnambul, Zaraza, zâmbetul tău domnește peste această sală.

Atunci s-a lămurit. Haida de, ești nostim, dragă Aucor.

Când se încheie petrecerea, te rog să-mi dai voie să te conduc, am mai apucat să spun, fiindcă ceilalți prieteni ne-au primit cu aclamații.

Valsul acela o scosese și mai mult în evidență, încât a dansat aproape toată seara. Fascinat de privirea ei, eu mai degrabă am stat pe loc. Uneori mă așezam pe un scaun, iar când ea revenea i-l ofeream, grijuliu:

Odihnește-te puțin. Ai să vezi, iar or să vină puhoi. Ea nu comenta, o simțeam radioasă, câștigată de succes.

Pe la zece seara am întreat-o dacă putem pleca. A acceptat imediat și am părăsit discret balul acela studentesc. Nu ne-am luat rămas bun de la nimeni, de teamă să nu ne rețină sau să ne cheme la vreo cârciumă. Ea închiriasse împreună cu prietena ei o cameră pe Strada Sfântul Ștefan.

Pe-atunci eu nu aveam mașină. Am luat un troleibuz până la Calea Moșilor, iar de acolo am mers pe jos. Gazda ei stătea pe dreapta, nu departe de restaurantul Izvorul Rece.

Știam că Zaraza e de pe lângă Craiova. În seara aceea, mi-a precizat că e din Moțaței, un sat înființat în urmă cu cincisprezece veacuri, lângă Calafat, de câțiva români ardeleni. Moțaței se numeau franjurii pe care flăcării sosiți de peste munți îi purtau la pălărie, de la ei și-a luat satul numele.

Prin urmare, a tras ea concluzia, eu mi-s ardeleancă. Oltenii sunt bruneți și mici de statură. *Unde-o fi Oltul mai mare/ M-o trece mândra-n spinare/ Și unde-o fi mai mititel/ Îl trec eu, că-s voinicel*, am recitat eu.

Nici tu nu ești scund, a remarcat ea.

Tatăl meu a coborât din Hațeg, s-a-nsurat în Dolj și a lucrat toată viața în București.

Era o noapte plăcută de început de vară. Se mai simțea în aer aroma teilor, dar cerul era plin de nori. Am dus-o până în fața porților din lemn, care protejeau o casă cu etaj. Lumea se culcase, luminile erau stinse. I-am urat baftă la examene și a rămas să ne vedem în fața listelor afișate cu cei reușiți, inclusiv cu numele ei.

A reușit, se situase a treia. Am sărbătorit-o la restaurantul Athenee Palace, ea, eu, prietena ei blondă și Nae Apostol. I-am aranjat Zarazei să telefoneze gratuit părinților, profesori acolo în sat, să le dea marea veste a reușitei. Tema discuției noastre a fost teatrul și filmul. Se zvonea că se primise directiva de a face treizeci de filme pe an. Atunci, planturoasa Mona s-a logodit cu prietenul meu și a rămas în capitală, să se pregătească cu actorul Ștefan Radoff. Peste doi ani, a intrat și ea la institutul de teatru și film. În ziua aceea, am rămas în restaurant de la prânz până spre seară și deși n-am băut mult, ne-am amestecat cu toții.

Eu am luat un taxi și inițial am dus-o la mine, pe Smeului 6. Eram singur, fratele meu fusese încorporat la marină.

Am să revin, mi-a spus, trecându-și brațele pe după gâtul meu, într-o îmbrățișare pătimașă. Nu acum. Astăzi nu sunt pregătită.

Rămâi la mine în noaptea asta, am rugat-o. Vom fi cumiți.

Eu sunt virgină, dragul meu Aucor, s-a revoltat ea.

Și eu. Mi-am pus în gând să mă păstrez până întâlnesc fata cu care mă voi căsători.

Du-mă acasă, te rog, a insistat ea.

De ce te cheamă Zaraza?

Părinților mei le plăcea melodia aceasta cântată de Cristian Vasile, pe versuri de Ion Pribeagu: *Când apari seniorita, în parc pe-nserat/ Curg în juru-ți petale de crin...* Mi-au dat numele Zaraza, însă preotul i-a obligat să mă boteze și cu un nume creștin, de aceea în acte sunt Gabriela-Zaraza.

Poate, i-am spus, sărutând-o, dar ai buzele senzuale, părul bogat, uleios. Tu vei face furori, capitala va fi în curând la picioarele tale. Să știi că îți stă bine în rochii verde – pal, cum purta strămoașa ta.

Mă ajuți să iau lecții de canto? Să știi că am voce. Dar acum, să mergem!

Am găsit un taxi la răscrucea din Obor, iar pe bancheta din spate ea m-a răvășit rău.

Hai cu mine înapoi, am implorat-o, dar rugămintea mea n-a făcut decât să ne grăbească despărțirea. Eu m-am întors acasă cu aceeași mașină, dar am adormit greu.

Peste câteva zile, ea a plecat la ai ei. A revenit pe 1 Octombrie, la începerea cursurilor.

Fusese repartizată la clasa profesorului Vlad Mugur.

În acel Octombrie, ea în primul an de studii și eu în ultimul, a început povestea noastră de dragoste, hotărând, cu acordul părinților, să ne căsătorim la terminarea studiilor. Amândoi eram îndrăgostiți peste măsură. Amândoi vedeam părțile lumioase în celălalt. Amândoi ne predasem necondiționat iubirii.

Zaraza strălucea de frumusețe și cu fiecare lună era tot mai plină de atracție, mai strălucitoare, o frumoasă fără pereche. Rivaliza cu Zaraza aceea care nu exista decât în închipuirea oamenilor, Zaraza cântată de Cristian Vasile.

Eu am terminat examenele, am primit diploma de absolvire în luna Iulie, iar în August am plecat la armată. Serviciul militar obligatoriu era de doi ani pentru toate armele, cu excepția marinei care era de trei ani, oamenii fiind lăsați la vatră sergenți sau caporali. Absolvenții unei facultăți erau încorporați timp de șase luni și primeau livretul de sublocotenent în rezervă.

Zaraza fusese apreciată ca actriță valoroasă încă din primul an de studii și în vacanța mare se întorsese la Moțaței, pentru a se odihni lângă părinți. Numai că un regizor reținuse ținuta ei, talentul actoricesc și muzical, încât tot în luna August, când pușca devenise amanta mea, s-a dus și a cerut-o de la părinți, oferându-i rolul principal în povestea unei cântărețe de demult. Zaraza a acceptat cu bucurie. În toamnă, ea cu regizorul au devenit iubiți, cu toate că între ei era o diferență de douăzeci de ani. El nu era ca Charlie Chaplin, nu s-a gândit să se căsătorească cu tânăra actriță.

La puțin timp după lansarea filmului, reluând cursurile la facultate, Zaraza s-a întors la mine. Nu pentru mult timp, fiindcă anul următor a fost chemată pentru un alt film. De data aceasta a început o legătură cu unul dintre actorii principali, om căsătorit, spre deosebire de regizor care a fost toată viața holtei. Nicirelația cu actorul nu a rezistat, de aceea Zaraza a revenit la mine.

Timp de patru ani, ca studentă și actiță tânără și talentată, ea a oscilat între profesie și amor. Mă obișnuisem. Era ca un episod nou într-un film-serial. Filmul se proiecta, devenea plăcut, pasionat, apoi eu parcă vedeam înscrisul, cu caractere de-o șchioapă SFÂRȘITUL PRIMEI PĂRȚII. Eram curios și nerăbdător să văd partea a doua, care mă înflăcăra mai abtitor, fiindcă o iubeam nespus de mult pe Zaraza. Dar apăsese SFÂRȘITUL PĂRȚII A DOUA, SFÂRȘITUL PĂRȚII A TREIA și tot așa. Eu o primeam cu brațele deschise. Ajunsesem să cred de fiecare dată că atunci abia o cunoscusem, atunci abia se însăila între noi o iubire sinceră și pură. Când Zaraza a terminat facultatea, Profesorul Vlad Mugur, supranumit în timp regizorul generației de aur, și-a luat toată clasa și a plecat cu ea la Teatrul Național de la Craiova, el angajându-se ca prim regizor al teatrului. Zaraza m-a rugat s-o însoțesc. Ne-am căsătorit imediat ce am ajuns în Craiova, iar nunta s-a ținut la Moțaței și la Calafat, pe malul Dunării.

MARINELA BELU-CAPȘA

Coboară toamna

De pe dealuri desfrunzite, cu crengile-ngălbenite, cu iubirea îndepărtată coboară toamna supărată.

Cerul gol și fără stele, nu mai zboară rândunele, nu mai latră câinii-n sat și țărani...au plecat.

Nu mai ară pe ogor nici cu boi, nici cu tractor; niciun cânt de ciocârlie peste deal, în podgorie.

Noaptea-i mare, ziua mică. Toamna asta, va-să-zică, singură trece prin vii, fără oi, fără copii.

Vântul bate tot mai tare dinspre est, peste hotare, și aduce-n haina lui nebulia frigului.

Fără gutui arome, fără iubiri deșănțate, fără flori în poienițe, fără vin în pivnițe.

Ceasul, agățat în cui, prizonierul timpului, bate ora ne-ncetat, măiestru la număr.

Frunze galbene în vânt, ape fără pești curgând, așteptările-s deșarte, ziua curge înspre noapte.

Toamna se-arată

Cocorii duc cu ei căldura și cântecul ce bucură făptura. Cu fiecare frunză care cade plânge natura.

Un plâns e ploaia grea din vatră, o lacrimă pe ramura uscată. Pe-alei dezgolite, cu pas ușor, toamna se-arată.

Frunze-n alai cu vântul dansează. Bătrânii copaci prin parcuri oftează. La plecare, din cuiburi, triști puii pozează.

Aracii în vie de-acuma sunt goi, strugurii-s vin turburel în butoi. Must și pastramă din plin pentru noi.

Norii se-adună pe înserat, Răcoarea se-așază timid peste sat. Lângă sobă cu toții ne-am adunat.

VALOAREA ESTETICĂ, CULTURALĂ ȘI ISTORICĂ A OPERELOR SCRITORULUI AL. FLORIN ȚENE

Liliana MOLDOVAN

„Săpând neconținut fântâni interioare eu am dat de izvorul vieții fără bătrânețe. Așa este arta: tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte”- considera marele Brâncuși. Indiferent că se manifestă prin intermediul poeziilor, jurnalelor, romanelor sau prozei scurte, literatura a fost mereu o formă de artă privilegiată, care s-a distanțat de de artele plastice sau artele interpretative prin capacitatea inegalabilă de a comunica cu ajutorul cuvântului scris sau rostit. Preocupările pentru identificarea rostului literaturii, ca formă de cunoaștere și de artă născătoare de excepționale trăiri estetice, au apărut încă din antichitate când, mai întâi Platon, apoi Aristotel, au încercat să explice care ar fi „finalitatea estetică” a scrierilor literare. În acest sens, Platon în „Dialogurile” sale atrăgea atenția că orice formă de creație artistică, inclusiv cea literară, nu este altceva decât o încercare, timidă, de imitare a perfecțiunii „lumii ideilor”. Spre deosebire de Platon, Aristotel credea în puterea cuvintelor de a accede la universul esențelor și în capacitatea lor de a reflecta, prin intermediul frazelor frumoase meșugite, lumea absolută a ideilor.

Mult mai târziu, în epoca Romantismului cultural din secolul al XIX-lea, se vorbea despre valoarea inestimabilă și autonomia operelor literare mergându-se până la convingerea că talentul creator al scriitorilor este un dar supranatural asemănător puterii de creație a forțelor divine. O viață interioară bogată, după cum se exprima Brâncuși, poate da naștere unor remarcabile opere de literatură și artă. În plus, creațiile literare și artistice devin, cu trecerea timpului, o garanție a nemuririi celor care le-au creat și le-au asigurat calea spre literatura și arta universală. „Dumnezeu a pus gândurile sale în mintea scriitorilor pentru ca ei să consemneze mesajul său.” – scrie Al. Florin Țene în povestirea care încheie volumul.

Despre valoarea estetică, culturală și istorică a operelor scriitorului Al. Florin Țene s-a vorbit deseori, confrății de condei și criticii literari observând că dl. Țene scrie așa cum trăiește și trăiește pentru a scrie.

Neobosit promotor cultural, președintele Ligii Scriitorilor din România a publicat peste 100 de volume printre care se regăsesc și cărțile de proză scurtă: „Cărticica de dat în leagăn gândul”: povestiri onirice, editura Viața Arădeană, 2008; „Cărticica de dat în leagăn gândul”, ediția a II-a,

adăugită, Editura Fundației Culturale „I.D. Sârbu”, Petroșani, 2010; „Pe când poezia ținea de foame”: proză scurtă, Editura Semănătorul, 2012; „Vârcolacii”: povestiri, Editura CuArt, 2013; „Visul alb”: proză și teatru, Editura Napoca Star, 2018.

Noul volum de povestiri, continuă seria celorlalte cărți de proză scurtă semnate de Al. Florin Țene. Aici, ca și în cărțile publicate anterior, scriitorul este atent să păstreze contactul cu realitatea și își dozează cu precizie porția de ficțiune pe care o inserează în texte. Să nu uităm că viața i-a oferit autorului surprinzător de multe surse de inspirație iar oamenii pe care i-a cunoscut sau pe care i-a admirat au devenit, adesea, personaje pe care le întâlnim în narațiunile sale.

Explorând sursele de inspirație ale trecutului sau pornind de la evenimente și secvențe de istorie recentă, Al. Florin Țene, ne introduce în viața unor oameni obișnuiți precum : cei doi ciobani, Ion și Ioan care lunând drumul munților, unul venind din Ardeal, celălalt mergând spre Ardeal, se întâlnesc la un moment dat și află că au destine și speranțe comune.

Bătrânul Costică din povestirea „Vârcolacii” și nea Călin din „Visul alb”, scriitorul Doru Dorin din „Aventura unui manuscris” ori pensionarul Sorin din povestirea „Jocul de șah” sunt numai câțiva din persoanele, care prin firea, dialogurile și faptele lor au devenit personaje de poveste. Deținând abilitatea de a-și imagina secvențe de viață diverse și neobișnuite, Al. Florin Țene se referă, în povestirile sale, și la persoane reale din vremea comunismului, cum a fi directori de ziar, scriitori, oameni de cultură, politicieni, profesori și directori de școli. Pe unii dintre aceștia îi amintește cu numele real (de ex. Mhail Sadoveanu, Nicolae Labiș, Gheorghe Tomozei, Mihai Beniuc), alții apar în povestiri cu nume schimbate iar unele dintre personajele din carte sunt alter-egouri ale autorului.

Trebuie să înțelegem că, în cea mai mare parte a textelor de proză din acest volum, fie că povestește despre personaje imaginare sau reale, Al Florin Țene încearcă să surprindă secvențe cu încărcătură istorică și memorialistică, extrase din marea și întunecată frescă a comunismului românesc. Referindu-se la câteva episoade din vremea comunismului, Al. Florin Țene, folosește termeni specifici ideologiei socialiste dar și forme de adresare care țin de istoria recentă a țării noastre. Acest lucru conferă autenticitate creațiilor de proză scurtă din volumul frumos intitulat „ Albatrosul ucis” oferindu-i șansa de a mai adăuga câteva file de istorie „romantată”, la lunga serie a romanelor istorice și memorialistice pe care le-a încredințat tiparului de-a lungul celor peste 60 de ani de impresionantă activitate literară.

ULTIMELE CLIPE ALE EROULUI AVRAM IANCU... (Urmare din pag. 3)

Îl plânge Ardealul, scumpa patrie, și poporul român, pentru ale cărui nume, libertate și existență a purtat spada română și a băgat frică și respect în casele boierilor și ale negrilor dușmani, și națiunea întreagă, de la mare până în munți, este în doliu, și varsă lacrimi la scumpul sicriu”. „Gazeta Transilvaniei” din Brașov scria, în necrologul care anunța moartea Craiului Munților: „Martir al sorții națiunii! Du-te la masa cea pompoasă a eternei memorii, unde, cu eroii lui Ștefan cel Mare și Mihai, mișcați zeii, ca să nu fie târziu a împrăștiă toți norii ce vor a întuneca orizonturile vieții naționale, politice, a fraților și nepoților voștri din Ardeal, cari cu pietate vă divinizează. Eternă a ta memorie pe aripile faptelor tale, săpată în istoria națiunii române [...]”.

Națiunea Română! Cu animă dureroasă face cunoscută încetarea din viață a preaiubitului său fiu Avram Iancu, prefect general al legiunilor românilor în luptă pentru independența națională de la 1848-1849. Defecțiunea prea timpurie a urmat astăzi, la orele trei dimineața,

în Baia de Criș în anul vieții sale 48, în urma unui morbu boale de piept”209. Avocatul Gherasim Candrea din Baia de Criș susține că Avram Iancu ar fi murit în urma unei tuse violente, dis-de-diminează, rupându-se o arteră internă și sângerând puternic, și că a murit pe terasa covrigarului Ioan Lieber. Avram Iancu s-a stins cu demnitate, ca un om liber, sub cerul înstelat al Transilvaniei.

A doua zi după fastuoasa înmormântare în rit ortodox, la preotul ortodox de la Țebea s-au prezentat doi moți patrioți care au întrebat cât a costat înmormântarea lui Iancu. Aflând suma, au plătit pe loc cheltuielile, după care au plecat fără să spună niciun cuvânt. Ei nu au vrut ca mortul lor scump, eroul național Avram Iancu, să fie înmormântat pe cheltuiala unui stat străin, care îl dușmănise și îl persecutase. Numele celor doi moți nu sunt cunoscute nici în ziua de azi. Crucea de piatră care și azi străjuiește mormântul eroului a fost donată de preotul din Țebea, Iosif Tisu. Era crucea pe care o pregătise pentru el însuși, dar a pus-o la căpătâiul lui Avram Iancu, eroul pe care românii nu-l vor uita niciodată.

MARIAN ILIE

Ref. CULTURA vâlceană nr 216/august 2024 și Povestea vorbii 21 nr 4/2024

Mi-am cam jumulit de pene corbii
Ca să scriu despre *Povestea vorbii*
Ce-o primii de pe meleag vâlcean
De la Neica Petre Cichirdan
Langă ea foiondu-se alene
PDF-ul *Culturii vâlcene*...
Le luai frumos la puricat
Și de amândouă fui marcat
- Conțineau, bre, câte-o poezie
De-a lui Manda- Marian Ilie-
Una c-un pmflet în care nuca
Pica-n fruntea țanțoșei Raluca
Liberala șefă pe Cultură
Căreia îi cresc perle în gură,
Cealaltă revistă- c-un poem
În care mă plâng, suspin și gem
Pretinzând că văd așa ceva:
Că s-ar scufunda America
Nu cum cânta-n veacul celălalt
Cum spunea c-o-aude Whitman Walt...
Fie-vă dar cu mult spor lectura
Cu *Povestea vorbeii și Cultural!*

MARIUS MĂRĂCINESCU

poem

Cuvintele mele s-au golit de sunete
și nu mai pot vorbi...
Sunetele s-au așezat pe niște frunze,
vântul le scutură prin ierburi
să le culeagă greierii, lăcustele și
furnicile.

Și melcii le adună
pe rotundul căsuțelor în care călătoresc,
iar când vin ploile,
pâraie repezi le duc în râuri
de unde le prind pești
care le învață să tacă.

Doar *peștișorul de aur* le dă iarăși glas
în cuvinte înțelepte
și numai oamenii cumiți,
desculți pe malul apei,
le pot auzi
când se îngână ziua cu noaptea.

Numai atunci!

KOGAION

Gabriel GIB

Unul dintre multele lucruri neelucidate ale istoriei noastre naționale, este localizarea muntelui sfânt al străbunilor, Kogaionul. Multele controversate privind această localizare, sunt datorate vechimii și oarecum ambiguității descrierii acestuia de către scriitorii antici. Iată relatarea lui Strabon: - Zamolxis - „Și-a petrecut viața într-o peșteră, pe care a ocupat-o el și unde ceilalți nu puteau intra. Se întâlnea rar cu cei din afară, cu excepția regelui și a slujitorilor acestuia. Regele lucra în înțelegere cu el, fiindcă vedea că oamenii ajunseseră mult mai ascultători decât înainte. Căci supușii lui credeau că dă poruncile sfătuit de zei. Muntele unde se afla peștera a fost socotit sfânt și s-a numit așa: i se zicea Kogaionon și la fel a fost și numele râului care curgea pe lângă el”, relatează Strabon, în Geografia. De-a lungul vremii, au fost multe localizări, de la Dealul Grădiștii, la muntele Gugu sau Omul, din Bucegi. Fiecare istoric avea propriile argumente, care, trebuie să recunoaștem, nu erau de nebagat în seamă. Să vedem însă ce spune și Herodot, de la care, chiar dacă-l considerăm un biet oștean bețiv și frustat, lucru care nu este tocmai departe de adevăr, trebuie să luăm totuși și unele informații, pe care, după propriile sale spuse, le obținuse de la grecii din Pont. „Zamolxis era un sclav al lui Pitagora din Insula Samos; deci, un învățacel al acestuia, cu care s-a deplasat în Egipt, unde și-a însușit știința. După eliberare, adunând mari bogății, s-a întors în țara sa. Întors în patria lui, el a înființând acolo o așezare în care a adunat pe fruntașii cetățeni la mese, și, în timpul ospățului, învăța că acei pe care-i primea la masa lui, nu ar fi niciodată să moară, ci ar fi numai strămutați într-un loc undeva, unde s-ar bucura pentru vecie de toate bunurile și dorințele lor”. „Pe când îi învăța astfel, puse să i se zidească în taină o cameră subpământeană, și când ea fu sfârșită, dispăru și se retrase în acea ascunzătoare, unde trăi timp de trei ani. În acest răstimp, tracia îl plângeau ca pe un mort, dar în al patrulea an, el reapăru întărindu-le astfel el însuși de ce învățase pe compatrioții săi.”

Trecând peste identificarea lui Zamolxis cu unul dintre sclavii lui Pitagora, lucru pus sub semnul întrebării de Herodot însuși, acesta menționează faptul că, după informațiile sale, Zamolxis ar fi trăit cu mult înaintea filozofului grec, nu trebuie să lăsăm nesubliniat faptul că, după toate cunoștințele noastre, nu a existat o singură persoană care a purtat acest nume, ci, mai multe, în epoci diferite, lucru ce ne duce cu gândul la o altă realitate, anume aceea că ZA-MOL-X-IO, așa cum apare pe tăblița de ardezie descoperită lângă Tărtăria în 1975, precum și pe o inscripție găsită în zona Râpa Roșie, lângă Sebeș, jud. Alba în 1977, nu ar fi un nume propriu zis, ci, mai degrabă un titlu sacerdotal. După spusele maestrului Tudor Diaconu, întărite de concluziile domnului profesor Mihai Vinereanu, ar putea însemna, relativ, CEL CARE FACE LEGĂTURA ÎNTRE OMENIRE ȘI DIVINITATE. Este foarte adevărat că în perioada regatului lui Burebista și după, numele sau titlul, a fost conferit unei divinități, probabil cu acordul tacit atât al regalității cât și al reprezentanților cultici, în speță a marelui preot. Strabon vorbește și el despre această ipoteză, adăugând că „Burebista a luat domnia geților contra căruia Cezar voia să pornească o expediție, iar Deceneu era în onoare și, imitând pe Zamolxis, s-ar fi retras și el în peștera muntelui Kogaionului”. Apoi trebuie să revenim la spusele lui Strabon, adică: „Regele lucra în înțelegere

cu el, fiindcă vedea că oamenii ajunseseră mult mai ascultători decât înainte. Căci supușii lui credeau că dă poruncile sfătuit de zei”, concluzia logică, nu poate fi decât una: în perioade diferite, au existat mai mulți Zamolxis, care era de fapt, nu un nume, ci un titlu dat unor anumiți Mari Preoți, care aveau de îndeplinit o anume misiune. Această convingere, m-a făcut pe mine unul să mă întreb, dacă nu cumva au existat și mai multe Kogaioane, adică mai mulți munți sacri, în diferite zone ale țării. Prin anul 2017, discutăm cu regretatul maestru Ion Oaru această ipoteză. Domnul profesor, cum îi spuneam majoritatea, cu toate că el era doctor inginer, specialist în geologie, dar nu numai, credea cu tărie că Muntele Sfânt este vârful Omu, din Bucegi, iar peștera lui Zamolxis, Peștera lalomicioarei. Această localizare a domniei sale, se baza pe existența în zonă, a unei anomalii, botezată, tot de domnia sa cred, Gura de rai. Într-un anumit perimetru, destul de cuprinzător, cei ce intrau, nu mai simțeau oboseala, durerile, chiar cronice, îi părșeau, deveneau mai vioi, cu simțurile mult mai ascuțite. Nu am apucat să ajung cu domnia sa în acel loc, însă, explicându-i că mai sunt și alte asemenea zone, eu personal mai cunoșteam una, în masivul Făgăraș, în care se petreceau fenomene identice, e drept, nu în permanență, ci doar într-o anumită perioadă a anului, am convenit, de comun acord, că ar fi posibil să existe și mai multe Kogaioane. Deci am pornit să cercetăm. Domnul profesor, a venit repede cu o informație, care în aparență nu avea legătură cu cercetarea noastră, dar care era extrem de interesantă. Într-un articol, publicat în Flacăra lui Păunescu prin 1975 sau 1976, Tudor Diaconu, supranumit Moșul din Pitești, vorbea despre un loc, sacru al geților, aflat la mijlocul unei strămtori, apărât de cele șase cetăți ale străjilor. După ieșirea din strămtoare, râul care o străbătea, devenea sacru. Dacă nu mă înșel, relatarea respectivă ar trebui să se găsească în lucrarea Medicina sacră a dacilor. Părerea domnului Olaru, documentată temeinic, era că doar două râuri deveneau sacre după travesarea unei strămtori. Dunărea, după ce trecea de Cazane și Oltul, după ce străbătea defileul ce-i poartă numele. Deci râul despre care vorbea Moșul, trebuia să fie Oltul, iar zona sacră, păzită de cetățile străjilor, trebuia să fie, după părerea noastră, Valea Lotrului.

S-ar părea că ne-am înșelat și asupra localizării zonei, precum și asupra naturii sale, însă de lucrul acesta aveam să-mi dau seama mult mai târziu. Convins că o civilizație ca aceea a geților pelasgi, chiar dacă putea fi cu ușurință numită, „a lemnului” însă extrem de evoluată în ceea ce privește spiritualitatea, nu putea să nu lase urme, pentru că, lemnul creștea în pământ, iar pământul se sprijinea pe piatră și pe acestea trei, adică lemn, pământ și piatră, combinate cu foc, apă și vânt, se bazau mai toate lucrurile și toate acestea, nu dispăreau în neant, ci, poate se transformau în altceva, am căutat ani de-a rândul semnele trecerii străbunilor. Am găsit multe, dar până ce curgerea timpului nu va intra pe făgașul său normal, am hotărât, de comun acord cu mentorul meu, domnul Olaru, să le păstrăm pentru un grup restrâns de, hai să le zicem, inițiați. Dar, în căutările noastre, am găsit și lucruri care puteau și trebuiau spuse, pentru că trecuseră prea mult timp neluate în seamă. Astfel, cu ajutorul unor prieteni, am aflat despre existența unui anume Michael Schendos de Van Der Beck (1691-1736), medic trimis de feldmareșalul Stainville, administratorul Olteniei și al Transilvaniei din partea Austriei, care studia apele termale împreună cu căpitan ing. Friedrich Schwantz, care lucra la harta Olteniei, în 1717. Cei doi, s-au ocupat de apele termale de la Călimănești-Cozia, în speță izvoarele de la Bivolari, precum și de cele de la Govora și Olănești. Coborând pe drumul

ce însoțea Oltul, de la Boița spre Cozia, Schendos face următoarea descriere: „Puțin după ce am pășit, marea cale a lui Traian, mărturie a antichității romane când înaintau cu pași destul de înceți chiar la începutul drumului, mi s-a înfățișat un altar votiv al romanilor, săpat în peretele de stânci de pe țărmul răsăritean al Oltului, în chip mai degrabă de peșteri decât de templu.... De aici, după ce am urmat mai departe acest drum timp de vreo trei ore, pe țărmul apusean al aceluiași râu Olt, ni s-a arătat o întindere vastă și foarte netedă, vestită prin băile de spălat aurul din nisip; aur care nu numai că întrece cu mult la o cercetare de apreciere a aurului din Transilvania, întrucât nu este viciat de niciun amestec de argint, dar se mai deosebește și prin mărimea neobișnuită a grăunțelor și prin cantitate, compensând astfel lipsa de băgare de seamă a unor zălatari nepricepuți”. Al însemnatului tău nume cinstitor nu prea mărunț, Michael Schendos de Van Der Beck, doctor în litere, medicină și filosofie. Călători străini despre Țările Române, vol.9, Editura Academiei Române, p. 77-78. Întinderea vastă și foarte netedă, cu râul bogat în aur pur, ne era foarte cunoscută. Până prin anii 60, de pe Valea Lotrului s-au scos imense cantități de minereu aurifer, care, în cea mai mare parte au luat drumul Uniunii Sovietice, ca despăgubiri de război. Mergând pe Olt în sus, cale de trei ceasuri după spusele lui Shendos, ajungeam la confluența acestuia cu Băiașu, râu ce venea dinspre masivul Făgăraș, deci se vărsa în Olt dinspre răsărit. Acest loc este de asemenea în concordanță cu spusele doctorului și în ceea ce privește apropierea de punctul său de plecare, care pare a fi fost localitatea Căineni, locul unde austriecii au construit celebra cetate Arxavia, azi dispărută. Michel Schendos, avea obiceiul de a discuta îndelung cu oamenii locului despre legende și obiceiuri. Așa a făcut și la Călimănești, așa a făcut și la Govora sau Olănești, deci nu avem motive să credem că nu ar fi procedat la fel și la Copăceni. Deci afirmația sa că peștera sau mai bine zis edificiul, pentru că în mod cert, chiar dacă inițial acolo a fost o peșteră naturală, oricum, de foarte mici dimensiuni, ea a fost puternic modelată și mărită de intervenția oamenilor, datează de pe vremea romanilor, cel puțin, nu poate fi pusă la îndoială. Legătura cu romanii este făcută datorită existenței în apropiere a două castre, cel de la Copăceni și cel de la Racovița. Cele două castre nu au funcționat însă în același timp, unul înlocuindu-l practic pe celălalt. Prima fortificație a fost construită între anii 138-140 de către soldații din numerus burgariorum et veredariorum Daciae Inferioris. Castrul a fost distrus de o revărsare a Oltului, în prima jumătate al sec. III. După distrugerea, parțială, a acestuia, a fost construit cel de-al doilea, la aproximativ 500 metri nord. În interiorul castrului, nu au fost identificate construcții din zid, locuirea în castru făcându-se în barăci din lemn. Construcția rapidă a primului castru, cam doi ani și relativele improvizării de la cea de-a doua construcție, ne ridică un mare semn de întrebare. Au avut timpul necesar soldații romani să sape incinta din peretele muntelui de la Copăceni? Și care ar fi fost scopul? Răspunsul logic, nu poate fi decât „nu, romanii nu au săpat această incintă, pentru că nu aveau nici timpul necesar și nici vre-un interes aparte. Poate, s-au folosit de o lucrare făcută cu mult timp înainte de localnici.

Acum, să revenim puțin la Herodot: „Pe când îi învăța astfel, puse să i se zidească în taină o cameră subpământeană, și când ea fu sfârșită, dispăru și se retrase în acea ascunzătoare, unde trăi timp de trei ani. În acest răstimp, tracia îl plângeau ca pe un mort, dar în al patrulea an, el reapăru întărindu-le astfel el însuși de ce învățase pe compatrioții săi.” Să i se zidească, sau, să i se construiască, să i se amenajeze...

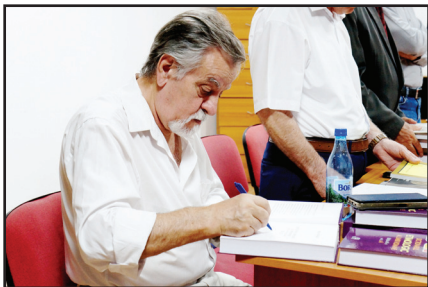
(Continuare în pag. 10)

ORIZONTURI NOI ÎN CERCETAREA ORIGINII LIMBII ROMANE

Ovidiu Cristian DINICĂ

Se organizează periodic întâlniri în care se analizează evoluția limbii române dar mai ales originile sale. O astfel de întâlnire ocazională de sărbătorirea zilei limbii române a avut loc în data de 30/08 /2024 la Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” din Râmnicu Vâlcea și a fost moderată de conferențiar doctor Ioan St Lazăr. Invitați au fost prof. dr. Ion Mocioi, prof. Dr. Mihai Vinereanu și dr. Dragoș Teodorescu. Discuțiile purtate de aceștia au cautat să facă lumină în jurul originii limbii romane. Prof. dr. Ion Mocioi care este din județul Gorj și este cunoscut pentru lucrările sale ce au ca obiect de studiu identificarea factorilor ce au contribuit la apariția și dezvoltarea limbii romane, este autorul volumului „Lexicul limbii geto-dacice”. În carte, autorul analizează cuvintele arhaice și regionale care nu își au originea în limbile cu care româna a avut contact istoric, dar care sunt regăsite în limba albaneză sau alte limbi indo-europene. De exemplu, cuvinte precum „rîmfă”, „sîmvea”, „dezaguc” și „zîrnă” sunt discutate în detaliu. În general lingviștii și istoricii apreciază efortul autorului de a aduna și analiza cuvintele de origine geto-dacică, considerând că lucrarea contribuie la înțelegerea mai profundă a influențelor lingvistice asupra limbii române. Dar există și critici care susțin că unele dintre etimologiile propuse sunt speculative și nu au suficiente dovezi concrete pentru a fi acceptate fără rezerve. Aceasta realizare editorială este văzută ca o resursă valoroasă pentru cei interesați de istoria limbii române și de influențele geto-dacice, dar este recomandat să fie citită cu o doză de scepticism și să fie comparată cu alte surse academice. Un alt volum al său care a provocat îndelungi discuții este lucrarea „Discul din Creta” cunoscută și sub titlul „Discul de la Phaistos. Descifrarea unei scrieri”. În această carte autorul explorează misterul discului de la Phaistos, un artefact arheologic descoperit în Creta, și aduce interpretarea sa personală cu scopul descifrării inscripțiilor de pe acest obiect antic. Discul de la Phaistos este circular, din lut, cu un diametru de aproximativ 15 cm. Este inscripționat pe ambele părți

cu simboluri dispuse într-o spirală, pornind din centru și mergând spre margine. Simbolurile care nu au fost încă descifrate complet includ figuri umane, animale, plante și obiecte, toate fiind imprimate cu ajutorul unor ștampile. Deși există multe teorii, nu există dovezi clare că textul de pe disc ar fi tracic. Profesorul Mocioi sugerează că inscripțiile de pe disc ar putea avea legături cu limba geto-dacică și, implicit, cu limba română. Volumul „Discul din Creta” este apreciat pentru abordarea sa inovatoare și pentru încercarea de a conecta diferite culturi și limbi antice. Totuși, ca și în cazul altor lucrări de acest gen, există și critici care consideră că unele dintre concluziile autorului sunt speculative și necesită dovezi suplimentare pentru a fi pe deplin acceptate de comunitatea academică.

Următorul invitat a fost prof. dr. Mihai Vinereanu originar din județul Vâlcea, el este filolog și lingvist român cunoscut pentru contribuțiile sale în domeniul etimologiei limbii române. Una dintre lucrările sale cele mai importante este „Dicționarul etimologic al limbii române pe baza cercetărilor de indo-europenistică”, publicat în 2009. Această lucrare cuprinde aproximativ 5000 de cuvinte din fondul vechi al limbii române și 1000 de neologisme. Vinereanu susține că limba română nu provine în principal din latină, ci dintr-o limbă traco-dacică, o teorie care contrazice opinia majoritară a lingviștilor. Teoria lui Mihai Vinereanu despre originea limbii române susține că limba română derivă în principal dintr-o limbă traco-dacică și nu din latină. Această teorie este considerată controversată și nu este larg acceptată în comunitatea lingvistică. Majoritatea lingviștilor și filologilor români și internaționali susțin teoria tradițională conform căreia limba română este o limbă romanică, derivată din latina vulgară, influențată de substratul traco-dacic și de alte limbi cu care a intrat în contact de-a lungul istoriei. Cu toate acestea, teoria lui Vinereanu a stârnit interes și dezbateri în anumite cercuri academice și printre cei interesați de istoria și evoluția limbii române. Este important să avem în vedere că dezbaterile academice sunt esențiale pentru progresul științific,

chiar și atunci când unele teorii sunt contestate. Mai tânărul istoric Dragoș Teodorescu a fost cel care a temperat discuțiile cu eleganța discursului său echilibrat. El a venit cu argumente îndelung studiate asupra originii limbii romane având în vedere ca lucrarea și la un amplu volum care va avea puterea să contribuie la elucidarea tainei alcătuirii limbii romane. Cercetările sale se bazează pe o îndelungată muncă de analiză pe care o face asiduu. Preocupările sale încep cu perioada migrațiilor indeo-europene. Finalizarea cercetărilor sale va conduce la publicarea unui amplu volum care să aducă noi perspective. De asemenea el dorește să studieze cum limba română se încadrează în contextul limbilor romanice și să exploreze legăturile cu alte limbi și culturi din Europa de Sud-Est. Dar și să dezvolte noi metode de cercetare pentru a analiza și înțelege mai bine evoluția limbii române. Contribuția la cercetarea originilor limbii române poate fi o aventură fascinantă și plină de satisfacții. În acest scop el petrece mult timp în arhiva națională a României filiala Râmnicu Vâlcea și colaborează strâns cu biblioteca *Antim Ivireanul* din același municipiu pentru a studia manuscrise și documente vechi. Este prezent în cadrul simpoziunilor organizate de Forumul Cultural al Râmnicului Vâlcea unde participă cu lucrări științifice.

Pasiunea comună a acestor specialiști poate conduce la formarea unei noi școli de studii lingvistice la Râmnicu Vâlcea, unde cercetări curajoase să contribuie la afirmarea certă a originii limbii române. Rămâne ca timpul să răspundă și acestei provocări. Contribuția la cercetarea originii limbii române poate fi o aventură fascinantă și plină de satisfacții care cu siguranță va conduce la identificarea cel puțin a noi direcții de orientare și studiu. (Foto: Ov. Cr. DINICĂ)

EDIFICII CULTURAL-ISTORICE ROMÂNEȘTI PALATUL BAROC TIMIȘOARA

Emil MANZUR

Palatul Baroc din Timișoara, proiectat de un arhitect necunoscut și construit în 1754, a fost folosit ca palat administrativ al Banatului de Timiș până în 1778, iar apoi ca sediul al prefecturii până în 1848.

În existența lui de peste 300 de ani Palatul Baroc și a schimbat de mai multe ori denumirea, în funcție de organizare administrativă a orașului. Construcția a fost realizată în etape odată cu piața principală Piața Domului, azi Piața Unirii.

Între anii 1730-1740 au fost stabilite și amplasamentele Domului Romano-Catolic construit între anii 1736-1772, a Bisericii Episcopale Ortodoxe construită între anii 1744-1748 și a monumentului Sfintei Treimi, realizat în 1740. Pentru palatul președintelui a fost

aleasă partea sudică a pieței, teren pe care existau deja două clădiri Oficiul Minier și Casieria Militară. Din cele două clădiri unite prin supraetajare a pornit construcția Palatului Baroc.

În 1754 Casa Camerală Veche a fost amenajată ca reședință a celui dintâi președinte al administrației civile, contele Vilana Perlas, cunoscută un timp sub denumirea de Casa Președintelui. Aici s-a amenajat o locuință în încăperile de la etaj, parterul devenind Serviciul de Cancelarie și de Expediție.

În anul 1774 Casa Președintelui s-a extins cu construirea în oglindă a corpului existent obținându-se o a doua curte interioară, la care accesul se făcea printr-un culoar boltit.

În 1778, când s-a decis reorganizarea regiunii, vechile distincte devenind comitate, Palatul Baroc a fost schimbată denumirea în Casa Comitatului, unde va funcționa sediul subprefectului, al funcționarilor

comitatului și arestul pentru delictelor civile. În 1848, după revoluția maghiară, Viena a decis să rupă Banatul de Ungaria și să înființeze regiunea autonomă Voivodina Sârbească și Banatul Timișan.

La sfârșitul secolului XIX, Palatul Baroc a suferit transformări executându-se restaurări de către Iacob Jacques Klein, un arhitect și constructor din Cernăuți.

Până în 1944 aici a funcționat Prefectura județului Timiș, iar între 1944-1958 palatul a găzduit comandamentul trupelor sovietice staționate în Timișoara.

Astăzi, Palatul Baroc adăpostește Muzeul de Artă Timișoara.

„ENIGMA TRANSFĂGĂRĂȘANULUI” ȘI PROIECTUL DE ȚARĂ- REMEMBER PENTRU JUBILEUL DIN 2024!

Mihai SPORIȘ

Nu avea țara valahilor o prăvălie a ei, scrisă, la schimbarea macazului lumii, atunci când tiparul tocmai se iveaua înlesnire, să multiplice povețele. Era mare nevoie ca legea pământului să se sălășuiască în mintea și conștiința celui ce trebuia să fie baci unui neam asuprit politic de ... imperii protectoare. Neagoe Basarab a tocmit învățăturile către Teodosie, dar a și dat pilda cea frumoasă văzului tuturor și a tâlcuit, prin baladă, mitul sacrificiului pentru viața lungă a celor făcute-zidite, cu iubire. El crescuse sub ocrotirea lui Macarie la Mănăstirea Bistrița/olteană, unde tipografi pricepuți, fugiți din calea turcilor-mârșăluind spre... Rome (Belgrad, Buda, Viena...), se vor fi alăturat fraților într-o credință valahă, venind de dincolo de malul Dunării inundat de pašalâcurile marelui imperiu, cu pădurile lui de minarete și legile noi ale lui Allah. A învățat repede rosturile vremii și ne-a dat, în... *clipa lui cea repede* (1512-1521), *proiectul de țară*: întărirea credinței și construcția însemnului ei neasemuit, într-o unicitate și frumusețe: Mănăstirea lui Manole, de pe Argeș în jos. Criza politică și dezbinarea internă, ca o boală cronică a valahilor (vezi Dumitru Drăghicescu – „Psihologia poporului român”), a amânat apoi etapele, pașii următori, ca un blestem, mereu alergând după modelele altora, când cele din vecinătatea imediată îi arătau cu nimic mai prejos decât cele ale altor neamuri. Va fi fost nevoie de alte sacrificii de domnitori, pentru alte valuri cu creste și mai mereu cu prăbușiri: Mihai Viteazul, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu, Tudor Vladimirescu, Alexandru Ioan Cuza... Uneori valul cel mare al lumii va fi fost momentul unor răs/bunări: războiul Crimeii (1853-1856), războiul de independență (1877-1878), războaiele mondiale, reșezarea după „Războiul rece”. Pe creasta valului ne-am aflat, deși în lagărul „fraților sovietici”, și după anii '60 ai secolului al XX-lea, când un **Gheorghe Gheorghiu-Dej** își aduce aminte că dezvoltarea țării sale are nevoie de... autodeterminare, prin forțele proprii („prin noi înșine” era devisa Brătienilor și a unei monarhii, după războiul reîntregirii, în care o Regină: Maria Victoria Alexandra, providențială, potența o demnitate românească în rândul lumii!) și își construiește un *program de țară, multilateral dezvoltată (Remarcabil! cel dintre 1848-1918!, Cu adevărat istoric, pentru dobândirea vetrei trăirii neamului, într-o grădiniță unită!)*, în care separarea-distanțarea, de lagărul comun, presupunea și o independență, inclusiv... energetică. S-a apucat de construcția marilor hidrocentrale, între care cea de pe Argeș... în sus, i-a purtat numele, până la o vreme/ până atunci când i se va fi imputat crezul, doctrina. Aparținea unei ideologii atee, străină de... legea pământului. Amenajarea Hidroenergetică a Argeșului venea după cea a Bistriței moldave cu... „Bicazul”, dedicat lui **V.I. Lenin**, și era deja un act de asumare identitară. Distanțați, de centrul de putere ideologic, în care nu am intrat de bună voie, prin 1968 vom fi arătat lumii că nu suntem decât „arestați” în lagărul în care ne-au pus în ascultare marile puteri. După acest act de revoltă s-a născut un nou impuls, un nou entuziasm, o nouă concentrare de eforturi. Însemnul acestei perioade este **Transfăgărășanul**, finalizat între 1971-1974 și ca o continuitate a simbolurilor: mai sus de Mănăstirea Argeșului, de Hidrocentrala Argeșului, cu marele lac păzit de un Prometeu emblematic. O... fântână pentru apa

capitalei, marea alpină de la Vidraru, cum cea a lui Manole se arătase izvor domnesc al fostei capitale: Curtea de Argeș, va fi fost și cu alt rost, marele lac!

Nevoia consolidării independenței l-a determinat pe noul păstor de țară (secretar general ales de congresul alor săi; președinte de țară!), **Nicolae Ceaușescu**, să își propună un program de dezvoltare predictibil (vezi planurile cincinale!) de țară, în care Transfăgărășanul, nu era doar obiectiv de interes economic (exploatarea forestieră, energie, turism), dar și cu rol strategic, militar, să se finalizeze prioritar.

Ne propunem aici, dinspre afundul unei căderi (inerentă oricărei traversări a Deșertului, a mărilor prea roșii, aparent doar, fără explicații!), să ne lămurim, privind spre vremea aceea entuziastă luată drept studiu de caz, să ne dezmetim – pentru deșteptarea imnică! - ce se întâmplă cu noi acum? Emblematic acest arc peste Carpații cei mai semeți ai țării, drumul care se strecoară printre Moldoveanu (2543 m.) și Negoiu (2535 m.), Transfăgărășanul, pune-n salbă semnele unei istorii altfel vorbitoare, în mod cert despre eroism, sacrificii și învățătura necesară urmașilor: Cetatea Poienari, Curtea de la Argeș cu mărturiile ei, Hidrocentrala cu barajul ei impresionant și uriașă

mare alpină de la Vidraru, Cârțișoara- purtătorului de cărți de învățătură, printre care și cele ale vechimii noastre cu însemnele nobile ale daco-romanității noastre. Acest fir roșu al unei istorii milenare a fost trasat eroic și el dănuie în peisaj cu povestea lui ce pare o enigmă, greu de descifrat, fără mărturia crezului celor ce l-au trudit, punându-l în operă. Mărturiile celor ce au fost „meșteri mari, calfe și zidari”, dar și a unui Manole (devenit erou al muncii socialiste și medaliat... pentru fapta sa, recunoscută de autoritatea de putere a vremii, dar și de cea de dincolo de cumpăna istoriei, când colonelul **Nicolae Mazilu** este avansat general de brigadă, într-o recuperare târzie a conceptului de eroism cotidian!) ne stau la dispoziție și ele ne sunt date, pedagogic, atunci când realitatea înconjurătoare ne face posibilă înțelegerea mesajului. Prin 1994, la împlinirea a 20 de ani de la darea în folosință a Transfăgărășanului -20 septembrie 1974! – colonel (r) Nicolae Mazilu, dedică o carte-document: „...tuturor constructorilor de drumuri...”, **„Enigma Transfăgărășanului”, Editura CONPHYS, Rm. Vâlcea, 1994**. În prefața de la ediția a II-a, din 1996, colonel-inginer Florea Necula, motivează: „Din respect pentru adevăr și pentru eforturile depuse de multe ori la limita maximă a suportabilității omenești, de marea majoritate a constructorilor militari și civili ai drumului TRANSFĂGĂRĂȘAN, mă adresez cititorului, afirmând, că în filele acestei broșuri nu va întâlni fantezia autorului (...) ci fapte autentice, trăite...”. Titlul cărții ne provoacă să descifrăm cum a fost posibil ca o lucrare

complexitatea acestui drum transalpin – „care multe secole va fi mărturie generațiilor viitoare” să se finalizeze într-un timp foarte scurt, în comparație cu proiectele rutiere aflate acum în plină desfășurare, dar cu cheltuieli financiare imense și finalitate minoră și de proastă calitate, deși condițiile naturale pentru punere în operă nu permit, din bun simț, nicio comparație. Pentru ilustrarea dimensiunii efortului vom menționa din devize aspectul cantitativ al lucrărilor pentru un Transfăgărășan de 90 de km., trecând muntele la 2042 mdM: 3.800.000 mc. de stâncă derocată, cu 6350 tone de exploziv, 316.000 motoare diverse, 18 milioane de kilometri înregistrați pe foile de parcurs ale mașinilor și utilajelor. Durata execuției, una foarte scurtă, este marea enigmă pe care o dezleagă Nicolae Mazilu. Primele HCM-uri (Hotărâri ale Consiliului de Miniștri-guvernul RSR), din 1969, ascundeau intenția finală, cu două drumuri forestiere județene (Sibiu și Argeș), apoi HCM-ul 1116/1970 vorbea de un drum peste munte cu o singură bandă, ca HCM 9/1971 să consacre indicatorii drumului finalizat. În 16 august 1971 s-a marcat efectiv traseul drumului în teren, adică proiectul de execuție era finalizat. În decembrie 1973 drumul avea majoritatea tronsoanelor recepționate, mai puțin tunelul de 887 m., care fusese atacat, condiționat de realizarea accesului, ultimul. În 1974 s-au realizat finisajele, până în septembrie când s-a inaugurat. La realizarea proiectului au participat cinci ministere interesate ca beneficiare ale investiției: Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcție, Ministerul Transporturilor și Telecomunicației, Ministerul Energiei Electrice (pentru realizarea tunelului!), Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Turismului (principalul beneficiar... de azi!). Într-un calcul, având în vedere procedurile și ritmurile de azi Transfăgărășanul s-ar construi în câteva sute de ani... Fără implicarea militară șantierul ar fi durat vreo zece ani, iar prin folosirea a doar zece fronturi de lucru ar fi durat cca., 30 de ani. A existat atunci un gând și o voință care au devenit acțiune conștientizată și un entuziasm al unei mândrii naționale. Ceea ce s-a întâmplat prin 1989, la schimbarea macazului lumii, a stat sub devisa „Fă-te că lucrezi!” și mobilizarea unui „front”, la fel de propagandistic ca și cel al... *plugarilor*. Nimic bun în istoria noastră de la *fronturile* care ne-au adus minciuna și disoluția puterilor, și ne-au dus în... derizoriu adevărul despre noi înșine, aruncându-ne în brațele „protectoare” ale altora, clamând neputințele și irosind resursele, pentru noile juguri asumate ca mari victorii, pe altarul unor valori îndoielnice, în care ne-am pus singuri în umilința celor acceptați, dar neintegrabili... Acum suntem la vremea unor neputințe... demonstrate și conștientizate, din ce în ce mai mult. Suntem într-o disoluție a puterilor în stat, puse în competiție, nu într-o simfonie benefică. Acțiunile demarate sunt obstructionate și sistematic tergiversate, până la anulare, de către viitoarea orientare politică, într-o hârjoană imbecilă a puterii din scaun, cu opoziția. Interesele diverse omoară din față, chiar intenția bună, pentru că nu servește anume decât interese de grup, că despre interesul național este mare pericol să vorbești, fără nu știi ce supervizări ale înaltelor porți, de azi! Chiar privirea spre cele bune, lăsate învățatură de cei dinainte, au fost privite, imediat după 1989, printr-o manipulare agresivă, cu multă ostilitate. La noi *revoluția* (?!), care a emanat o constituție cu vădite imperfecțiuni, a dus la încetinirea/temporizarea istoriei recente, cu mineriade și

vânzări dubioase, amânarea judecății „crimelor” politice, economice, sociale și poticnirea în prăpastia unei schimbări radicale, fără un plan aplicabil coerent, cu toată promisiunea inițială a proiectului academicienului Tudorel Postolache, care constatase starea de fapt, privind relansarea... La ceilalți megieși- parte ai aceluiași fenomen, post război rece, nu au fost revoluții sângeroase, ci doar schimbări de... catifea! Cu ostilitatea propagandei postcomuniste, în plin proces de năpârlire, dar care se salva printr-un țap ispășitor creat tocmai pentru acest scop al... salvării lor naționale, se încerca o negare totală a fostelor realizări, ca să-și piardă urma, tocmai eșalonul răului cel mare al societății atee, abolită abrupt. Spune autorul „Enigmei Transfăgărășanului”, la doar cinci ani de la revoluție: „După revoluție? Cum poate fi privit după revoluție un om care a fost erou înainte de revoluție? (...) Titlul de Erou al Muncii, fie chiar și socialistă, nu mă deranjează, ci socot că mă onorează, căci am muncit pentru țară și asta se vede. Eu nu am primit titlul de Erou și „Steaua Republicii” pentru gălăgie, ci pentru muncă cinstită, concretă, asiduă.” (pentru Transfăgărășan s-au decernat cinci titluri de Erou : col. Nicolae Mazilu – comandantul detașamentului pentru construirea drumului; Gheorghe Iordache - șef de brigadă la tunelul Capra-Bâlea; maior-inginer Florea Necula – inginer șef de șantier la detașamentul pentru construirea drumului, partea nordică; maior-inginer Constantin Vână – inginer șef, pentru partea sudică; inginer Gheorghe Zăvoianu, director la Grupul de șantiere pentru Construcții Forestiere, Râmnicu Vâlcea. Au mai fost conferite alte 553 de ordine și medalii pentru: muncitori, maiștri, tehnicieni, ingineri, maiștrii militari, militari în termen. Medaliiile și titlurile au fost decernate, cu ocazia inaugurării drumului în 1974, de președintele țării: Nicolae Ceaușescu*. Despre acest eveniment, prin 2001, într-o nouă carte: „Sclipiri în amurg – Urcând spre trepte /Amintiri din cariera militară”, Editura FORTUNA, Rm. Vâlcea, la... „Marea sărbătoare”, (p.183-188) martor ocular și Erou, col Nicolae Mazilu relatează despre, de patru ori refuzul lui Nicolae Ceaușescu de-a accepta ca Transfăgărășanul să-i poarte numele, în ciuda trepădușilor care-i forțau aprobarea. Spune autorul: „Tovarășe Ceaușescu, zice Ion Dincă, am primit comunicări de la București că toate ziarele sunt pregătite pentru tirajul de mâine. Absolut toate au scris pe prima pagină cu litere mari „Drumul Transfăgărășan Nicolae Ceaușescu”. Șefilor de redacție nu le vine să creadă că dumneavoastră nu vreți să primiți acest dar din partea constructorilor și în ultimă instanță din partea întregii țări. Așteaptă să ziceți da ca să dea drumul la rotative. – Hai, Nicule, se alătură și Elena insistențelor lui Dincă, zi da, că n-o fi foc! E o onoare și pentru noi și pentru țară. Toate acestea vor avea răsunet și în străinătate. Hai, hotărăște-te și zi „da”! – Nu! Am auzit vocea lui Ceaușescu, plină de fermitate. Nu sunt eu primul care să încalc Hotărârile de Partid. V-am spus să terminați odată cu povestea asta! - Și ce să la spunem, că așteaptă la telefon? – Nu! Asta să le spuneți. Am terminat!”

Lucrurile mai așezate, prin 2012, au dat mărturia altui participant la construcția Transfăgărășanului: colonel Ion Bratu, care în „Transfăgărășanul, așa cum a fost”, Editura Ars Libri, Costești, jud. Argeș, 2012, după oarece decantări, întregește analiza lui Nicolae Mazilu. Spune autorul în carte, martor la a 35 aniversare de la inaugurare, din 2009: „Transfăgărășanul a indus o stare de spirit, perceptibilă la nivelul opiniei publice și mentalului colectiv...” (p.81); ori „Transfăgărășanul este oglinda unei epoci cu motivații și idealuri, cu eforturi și realizări pe măsură.”(p.79). Completa opinia lui Nicolae Mazilu care va fi spus că Transfăgărășanul nu a fost opera armatei, ci a între-

gului popor, că numai o țară cu resurse, mobilizate coerent, bine chibzuite își putea permite o astfel de realizare. Și concluzionează: atunci acest lucru a fost posibil! Semne, în absența unor realizări notabile ale ultimilor ani, că ne reamintim voalat de realizările trecute, au apărut. În acordarea distincțiilor de merit, în euforia „nimicului, care a prins aripi și glas și nu se mai nasc prometeii” (cum constata L. Blaga, într-o glossă, pierdută...) și numirea unor generali... la apelu de seară, s-au recuperat și meritele autentice ale celor doi colonei ai șantierului, cu rol de comandă a genștilor militari: Nicolae Mazilu și Ștefan Bediu, avansați la gradul de general de brigadă, alături de cei onorați pentru iluzorii merite pseudo-politice, în fricțiunile dintre culorile politice, pentru mai adâncă disoluție a societății românești. Transfăgărășanul, între multe alte realizări notabile ale poporului, nu ale vreunui interes de partid, ori al unor persoane, este finalitatea unui proiect de țară. Eforturile se conjugau concertat și mobilizau întregul. Prin comparație, azi se înscriează toate piedicile posibile și se risipesc resursele, printr-o hemoragie netratată în vreun fel. Pre/fezabilitate, fezabilitate, licitație, contestație, rezolvare în justiție, finanțare, refinanțare, rectificare și alte încâlceli procedurale, numai bune pentru risipit, cu toate complicitățile posibile, resursele publice. (bugetare subdimensionată în ofertă, pentru obținerea contractului; reproiectare pentru completarea resurselor omise; abateri tehnologice, terminare provizorie (adică amânarea finalizării din lipsa resurselor, consumate deja!) pentru nevoia tăierii de panglică, necesară redutelor politice, în ademenirea voturilor; sistarea proiectului... că nu trece pe la poarta vreunui lider politic, cu influență în decizie; plecarea constructorului pentru neplata la timp și refuzul recepțiilor; reîncredințarea lucrărilor altor clienți politici... etc. În perioada aceea, armata se instruia prin munții țării, pe frontul pașnic al unor încercări care probau hărnicie și eroism. Profesionaliza un tineret care deprindea meserii pentru o viață și conștiința apartenenței la un pământ cu istorie. Ba chiar și trudea la o nouă față a țării. S-a și murit la Transfăgărășan, dar numărul celor ce s-au dat Ane, măreței construcției, este mult sub a celor pieriți prin deșerturile afgane, în slujba unei cauze globale... Mă gândesc, în această notă, la toții bravi fii ai neamului românesc înrolați sub împărății altor interese, și la suferințele poporului istovit de toate resursele pământului său și mai ales de tot aurul cenușiu, împrăștiat de marea vârtelniță a lumii globale. Este nevoie de un nou val, pornit din recunoașterea unei stări nefericite, și realizarea unui nou plan de țară, în care „... deșteaptă-te române!” să aibă înțelesul la cât mai mulți, iar dragostea de muncă în general (fără vreo anume etichetare: fizică, intelectuală/direct productivă, servicii, cercetare etc.), să fie o religie a devenirii omului, trăind moral și contributiv... în societatea tuturor și cu puterile în armonia rostului lor.

În 20 Sept. 2016, ca un omagiu adus celor ce au făcut Trans/Făgărășanul

*Scoaterea din scenă a „dictatorului” Nicolae Ceaușescu a fost o... afacere geopolitică, acoperită de-o revoluție, cu scenariul, deși răsuflat și foarte cârtit, întârziat clarificărilor, pentru a da timpului răgazul cicatrizărilor și vindecarea urilor. Revoluția Română, din 1989, din logica încheierii... Războiului Rece, a avut o cauză generală, dar decontare locală ne-a adus costuri majore. Valorile noii democrații internaționaliste, mai albastre, la care am aderat de bunăvoie, calegitate anooi ordinii mondiale în înțelesul modernității occidentale cereau tranziția cu recuperarea defazajului istoric între limesurile cortinei. Este greoaie oprirea bruscă și apoi repornirea pe sensul inversat! Iar

adaptarea la ritmul vieții celorlalți, sub legile schimbării, approximate nepriceput, ori inspirate de cele caduce..., pot justifica deșertul cu pustiirea-i cunoscută. În domeniul care a urmat – confirmând legitatea imperiului geo-politic, planetar!- aumaicăzută și alți... dictatori: Saddam Hussein, Slobodan Miloșevici, Moamer El Khadafi...; s-au mai trasat noi frontiere între puterile nevăzute. În apărarea drepturilor omului intervențiile au produs, în multe situații, efecte contrare tradiției, prin supralicitarea discriminării pozitive/vezi de pildă doar redefinirea familiei și consacrarea „drepturilor... LGBT”.

Concluzia analistului Robert D. Kaplan este valabilă și pentru spațiul românesc în ceea ce privește reculul economico-social, cu tot câștigul democratic, incontestabil. El spune (v. „Răzbuirea Geografiei” Ed. Litera, București, 2015) : „... am ajuns în perioada de după Războiul Rece: la recunoașterea faptului că însuși totalitarismul împotriva căruia am luptat cu toții în deceniile următoare celui de-al Doilea Război Mondial ar putea în anumite – nu multe! circumstanțe, să fie preferabil unei situații în care nimeni nu e la conducere. După cum s-a dovedit există lucruri mai rele decât comunismul, iar în Irak noi am fost cei care le-au provocat. Spun aceste lucruri ca unul care a sprijinit schimbarea de regim”. p.58. „Realității pun ordinea mai presus de libertate: pentru ei cea din urmă devine mai importantă după ce a fost instaurată cea dintâi. În Irak (credem că și în România, aruncată în dezordine și arbitrar, fără o pregătire prealabilă! s.n) , ordinea, chiar și cea de dimensiuni totalitare s-a dovedit mai umană decât dezordinea care i-a urmat...” p.64. Rămâne și la noi valabilă dilema, subliniată de R. D. Kaplan: „În timp ce devotații globalizării subliniază ceea ce unifică omenirea, tradiționaliștii realiști subliniază tot ceea ce ne desparte...” (p.68)

OBS. Au trecut 7 (șapte) ani de la scrierea de mai sus și constatăm că starea de lucruri din societatea românească, atinsă de boala muncii fără finalitate, nu dă semne de îndreptare (vezi autostrăzile, căile ferate, costurile lipsei Schengen, pensiile speciale, lipsa de celeritate a justiției, dosariada politică, presa partizană politicilor, băjbâielile sistemului de educație, ale celui sanitar etc.). Suntem conștienți că o schimbare radicală a situației (numitul **proiect de țară!**) are nevoie de alinierea multor ... planete! Modelul celui reușit în 7 decenii (!!!), care a făcut România modernă și întregită, a avut o elită cu dragoste de moșie (care după școliri prin lume... venea acasă cu înnoirea/ acum mințile tinere pleacă unde văd cu ochii și fug ca de ... contaminarea inevitabilă – vezi arcanul politic al listei care promovează!; vezi ploconul care corupe scara valorii!; pseudo democrația votului care promovează pe neica nimeni etc.), un popor școlit în spiritul iubirii creștine și al gliei, cu educația copiilor pentru muncă și în respectul adulților. Oameni de stat, cu competențe atestate, recunoscuți ca valori internaționale, și cu blazon geo-politic (vezi savanții în slujba neamului și monarhii, precum Carol I, Ferdinand și Maria!), nudintre cei ai vremii de azi, mulți dedați intereselor personale, ori slujind alte cauze! Situația internațională, care influențează procesele interne, este departe de a se liniști ci, dimpotrivă, complică procesele transformării interne dependente de resurse, acum dijmuite și pentru alte urgențe. Conflictul armat din Ucraina vecină, a celui din Orientul Apropiat (cu erupția lui recentă), războiul hibrid, propagat instantaneu pe social-media, presupun cunoașterea în timp real a stării de fapt (urgența întâi!), și acestea devin motive de punere în așteptare a proiectelor cu alte orizonturi de timp... cum sunt proiectele de țară. Între imediatul... interesului politic, direcționat spre persoană și proiectul durabil, valabil tuturor se interpune pompieristic, focul care arde... (Continuare în pag. 10)

RAISA

Isadora Rodica LUNGAN

Iubire imposibilă. Pe malul unui râu uitat de lume trăia o scriitoare pe nume Raisa. Înțeleaptă, dar și retrasă de majoritatea oamenilor, ea își petrecea zilele contemplând misterele existenței și scriind despre natura iubirii. Într-o zi, în timp ce medita sub un copac secular, o apariție i-a tulburat liniștea: un bărbat cu aripi de înger, cu părul de culoarea zăpezii și ochii ca două stele căzătoare. Bărbatul părea că venea dintr-o lume diferită. O lume unde iubirea era liberă și neîngrădită de limitele timpului, spațiului sau diferenței de vârstă. Între Raisa și Înger se născuse deja o iubire profundă, dar imposibilă, căci el nu putea rămâne în lumea ei pentru mai mult de câteva clipe furate de la eternitate. Iubirea lor era ca o ecuație fără soluție, un paradox care sfida logica. Raisa, cu mintea sa de scriitoare, încerca să găsească o cale pentru a-l păstra pe înger

alături de ea, să îndeplinească firele destinului astfel încât să nu mai fie despărțiți de barierele realităților lor. „Dragostea este ca un cerc, nu are început și nici sfârșit. Dar în lumea mea, dragostea este mai degrabă o spirală, mereu în mișcare, mereu în schimbare”, scria ea în timp ce îl privea pe bărbatul misterios cu numele de Înger de care se îndrăgostise nebunește. El îi citea gândurile și știa deja ceea ce scrisese Raisa cu creionul pe foi și, cu înțelepciunea unei ființe care cunoștea secretele universului, i-a răspuns cugetărilor femeii: „Iubirea noastră este ca o stea căzătoare, dar strălucitoare și efemeră. Nu putem opri cursul stelelor, așa cum nu putem opri cursul iubirii. Trebuie să ne bucurăm de frumusețea ei, chiar dacă este trecătoare.” De atunci, în fiecare noapte, Raisa și Îngerul se întâlneau pe malul râului, sub lumina lunii și împărtășeau momente de iubire pură, discutând despre viață, moarte și natura sufletului. Dar cu fiecare întâlnire, realitatea imposibilității iubirii lor devenea tot mai apăsătoare.

În cele din urmă Îngerul a fost nevoit să se întoarcă în lumea lui, lăsându-o pe Raisa cu inima frântă, dar și cu o înțelegere mai profundă a iubirii. Ea învățase că iubirea adevărată nu este legată de posesie sau de durată, ci de intensitatea cu care este trăită.

THEODOR GEANTĂ

Duminică, 25 august, la mănăstirea Sf. Ana în satul Giurgiuveni din Golești comună a județului Vâlcea, din inițiativa întemeietorului așezământului religios ing. George Știrbei care are dublă cetățenie română și americană și care a fost secondat de fostul cadru activ al armatei Ion Aldescu, dar și cu sprijinul maicii starețe Nectarie, a fost omagiat Theodor Geantă. Au participat localnicii dar și personalități ale culturii vâlcene. Theodor Geanta a fost o personalitate remarcabilă a societății vâlcene din perioada interbelică și postbelică care s-a născut în 1890. El a fost un învățător de elită. Ca demn reprezentant al spiritului haretian a scris 12 manuale școlare. Metodele sale de învățare au fost adaptate nevoilor elevilor, facilitând astfel procesul educațional și făcându-l mai accesibil și eficient contribuind la dezvoltarea culturală a Olteniei de nord.

Ca muzician talentat a cunoscut și predat la diverse instrumente de coarde, inclusiv vioara, violoncelul și contrabasul. A fost recunoscut pentru dedicarea sa față de educația muzicală și pentru eforturile sale de a aduce muzica mai aproape de comunitate. Printre lucrările sale muzicale notabile se numără: „Nunta de pe Topolog”: o piesă inspirată de folclorul local, care a fost interpretată de multe ori în cadrul festivalurilor regionale. Geantă a fost, de asemenea, implicat în organizarea de concerte și evenimente muzicale, unde lucrările sale erau adesea interpretate. A oferit elevilor săi oportunitatea de a-și demonstra abilitățile muzicale în concerte publice. Aceste concerte erau evenimente importante în calendarul cultural al școlii și atrăgeau un public numeros. Dar a participat și la Festivalurile regionale de muzică unde Th Geantă a fost adesea invitat să participe și să dirijeze orchestre școlare și ansambluri de coarde la diverse festivaluri regionale, unde compozițiile sale erau interpretate cu entuziasm. A colaborat cu alți muzicieni și compozitori de renume din perioada interbelică și postbelică, contribuind la dezvoltarea unei scene muzicale vibrante în Vâlcea.

Activitatea sa a lăsat o amprentă durabilă asupra vieții culturale din Vâlcea. După 1944, a continuat să predea muzică, influențând generații de elevi și contribuind la dezvoltarea talentelor locale. A înființat orchestra simfonică a Școlii de Muzică din Râmnicu Vâlcea și a fost primul dirijor al acesteia, promovând muzica clasică și educația muzicală în comunitate. După reeducarea politică la Canal, Geantă a continuat să contribuie la viața culturală și educațională, demonstrând o reziliență și o dedicare remarcabile. Contribuțiile sale au avut un impact durabil, fiind recunoscute și apreciate de comunitate. Activitatea sa reflectă o combinație de talent, inovație și dedicare, făcându-l un model de urmat pentru generațiile viitoare. (Foto: Ov. Cr. DINICĂ)

Ov. Cr. DINICĂ

„ENIGMA TRANSFĂGĂRĂȘANULUI” ... (Urmare din pag. 9)

Este nevoie de oameni vizionari, care să înțeleagă și faptul că mașina de pompieri, mobilizarea pentru apărare, au nevoie și de drumuri și căi ferate, apoi că devotamentul intervenientului este maxim, când se știe protejat de legi drepte, corecte și imediat aplicabile.

Am reluat exemplul Transfăgărășanului și în amintirea prietenului Nicolae Mazilu. Apoi, să reamintim că dincolo de scopul turistic și cel economic a avut și un scop strategic, în politica de consolidare a apărării naționale, de care se face acum atâta vorbire! Atunci s-a putut, prin noi înșine! Acum alții ne construiesc drumuri, ne fac trenuri electrice și ne înarmează! Ce ne facem cu încrederea în noi înșine, dacă nu o potențăm cu exemplele necesare, că asemenea celorlați și noi am putut și încă putem. Chiar trebuie să putem! Amintiți-vă doar de TRANSFĂGĂRĂȘAN, apoi de nou sosita TRANSALPINA!

KOGAION

(Urmare din pag. 6)

Este clar că, cel puțin acel Zamolxis la care face referire Herodot, adică cel contemporan cu Burebista, nu s-a retras într-o peșteră naturală, ci într-un loc subteran amenajat, pe lângă care curge o apă...cităm din nou din Michel Schendos “iar la picioarele sale un pârâu nesecat, curgând cu îmbelșugare, cu murmurul blând al apelor ce cad, care inspiră călătorilor un fel de respect religios pentru acest loc atât de vechi”. Deci, putem trage concluzia că, hai să-l zicem peștera de la Copăceni, are și vechimea și poziționarea refugiului folosit de unul din Marii Preoți, unul dintre cei numiți Zamolxis, la un anumit moment. După ce am tras noi aceste concluzii, cercetările s-au oprit un timp, datorită dispariției domnului Olaru, în ianuarie 2018. Ca să fiu sincer, nu mă simțeam pregătit să duc mai departe proiectul început, dar, întâmplarea a făcut iarăși ca planurile mele să se schimbe. O întâlnire și o discuție prelungită de noapte cu un vechi amic și el pasionat de istoria noastră, m-a readus pe vechiul drum început alături de regretatul meu mentor. Ionică C., fostul meu coleg, imi spune că pe la mijlocul secolului XIX, mai precis în anul 1872, Dimitrie Frunzescu, alcătuieste un dicționar, cunoscut drept dicționarul Frunzescu, în care, la pagina 98, apare numele muntelui Kogaion. La pagina 124, referindu-se la peștera de lângă munte, Frunzescu susține că aceasta s-ar afla „în județul Argeș, lângă Olt” Ori, chiar dacă acum zona respectivă aparține de județul Vâlcea, Argeșul este foarte aproape, existând aici și acum, cele două localități Căineni, de Argeș și de Vâlcea. Se pare că și istoricul A.D. Xenopol credea în teoria existenței Muntelui Sfânt în această arie, mai precis, îl identifica cu Muntele Cozia. Acesta îi scrie unui învățător din localitatea Jiblea, Zugrăvescu, și-l roagă să se documenteze în acest sens, dar, din păcate, până la ora actuală nu cunoaștem rezultatul acestei documentări. Dacă e să ne luăm după studiile a doi lingviști de marcă, specialiști în limbile antice, fac aici referire la domnul profesor Mihai Vinereanu și la domnul profesor Gheorghe Cadar, primul din Valcea, cel de-al doilea din Maramureș, numele Cozia este identic cu Kogaion, pentru că, Cozia nu vine din limba turcă, de la Koz, care înseamnă nuc, așa cum în mod absurd susțin unii, ci de la KO-ZA-IO, care înseamnă, la fel ca și KO-GHEA-IO, locul unde pământul se întâlnește cu divinitatea.

Referitor la prostia cu originea turcă a numelui Cozia, venind, după cum spuneam de la Koz și tradus prin zonă cu nuci, nucet, nu mă pot abține să nu arăt faptul că azi, în zona respectivă, există mai multe locuri numite așa, Nucet adică. Chiar mănăstirea s-a numit într-un timp Nucet, datorită întinselor livezi de nuc, însă, localnici au păstrat-o în permanență ca KO-ZA-IO, adică, locul unde se face legătura cu divinitatea, loc sfânt. De aici derivă și numele de Coziana și Cosânzeana, dar asta e altă poveste. Să revenim acum la oile noastre...

Conform celor anterior prezentate, putem spune că, dacă ad-mitem existența mai multor Kogaioane, unul din ele este localizat în zona masivului Cozia, iar peștera inițiativă a lui Zamolxes, lo-cuința pe care acesta a pus să-î fie pregătită, este în mod cert grota de la Copăceni.

MARELE BAN BARBU CRAIOVESCU: PAHOMIE MONAHUL

(1)

Arhim. Veniamin MICLE

Unul dintre marii boieri ai Olteniei, care s-a impus în viața socială, culturală și bisericească a Țării Românești, este marele ban Barbu Craiovescu.

Se știe că boierii Craiovești au constituit o ramură viguroasă a boierimii române, dăinuind prin descendenții lor până în secolul al XIX-lea; fiind o familie unită, bogată, inteligentă, cultă și evlavioasă, și-a pus forța spirituală și economică în slujba țării, influențând pozitiv viața societății românești secole de-a rândul.

Boierii Craioveștii au fost una dintre cele mai însemnate familii nobiliare române, din care s-au ridicat domnitori pământeni și un număr mare de funcționari în structura politică și administrativă a țării.

Strămoșii banului Barbu Craiovescu. Barbu Craiovescu este descendent al unei vechi familii românești, înscrise în istoria țării prin atașamentul față de voievozii Litovoi (1247–1279) și Basarab I (1310–1352) în eforturile lor pentru întemeierea Țării Românești. Ei s-au evidențiat în luptele purtate după anul 1279, când s-au intensificat tendințele formațiunilor politice românești din dreapta Oltului de a înlătura suzeranitatea maghiară.

Strămoșii lui Barbu Craiovescu s-au implicat și în luptele pentru independența Țării Românești, purtate de Mircea cel Bătrân (1386–1418) și Dan al II-lea (1420–1431), iar urmașii lor s-au afirmat definitiv în a doua jumătate a secolului al XV-lea și în prima din a celui următor, datorită activităților desfășurate în viața politică, socială și culturală, apoi secole de-a rândul prin voievozii ridicați pe tronul țării, recunoscuți ca apărători devotați ai pământului străbun, ctitori de locașuri sfinte, precum și promotori ai culturii și protectori ai artelor.

Primul strămoș al lui Barbu Craiovescu, cunoscut documentar, este paharnicul Barbu, menționat într-un hrisov emis la 25 iunie 1436 de voievodul Alexandru I Aldea (1431–1436). Inteligent și activ, Barbu slujește cu devotament, atât pe domn cât și puternica familie a boierului Albu, la propunerea căruia, voievodul donează paharnicului o serie de moșii, printre care Strehaia și Craiova.

Barbu a avut un fiu, numit Neagoe, cunoscut sub numele de „Jupan Neagoe ban Strehăianu”, cum apare în documente. Noul domn, Basarab cel Tânăr (1477–1482), a răsplătit pe Neagoe cu bănia, pentru succesul misiunii sale la Poarta Otomană, unde obține de la sultanul Mehmed al II-lea el Fatih (1451–1481) recunoașterea voievodului pe tronul Țării Românești. Reședința banului era în cetatea Severinului, locul vechilor bani, menționată încă de prin deceniul patru al secolului al XIII-lea. Banul avea curții și la Craiova; motiv pentru care i se zicea și „Neagoe de la Craiova”, iar urmașii săi vor intra în istorie sub numele de „boieri Craiovești”. Neagoe a avut patru fii: Barbu, Pârveu, Danciu și Radu, și o fiică, numită Mușă.

Cei patru fii ai lui Neagoe au fost ridicați de voievodul Vladislav al II-lea (1447–1456) în rândul „vlastelinilor”, adică al boierilor mari fără dregătorie, devenind astfel persoanele cele mai apropiate domnului, cum rezultă din epitaful mormântului voievodului din Mănăstirea Dealu, păstrându-și această calitate și în timpul lui Basarab Laiotă (1473–1477).

Se cuvine precizat că, demnitatea de ban, cu înțelese de guvernator, se întâlnește mai întâi la slavii sudici din Croația, Slavonia și Dalmația, în secolul al X-lea, iar din mijlocul secolului al XIII-lea, în Bosnia, fiind menținută în aceste ținuturi și după cucerirea lor de către Regatul maghiar. Acum, banul devine egal în rang contelui

palatin, făcând parte dintre marii demnitari ai Curții regale; el urma în ierarhia administrativă îndată după rege, având puterea politică, administrativă, judiciară și militară din banatul său. Mare dregător militar, era comandantul suprem al oștii din ținutul încredințat lui spre apărare. Banul românesc ocupa în Sfatul domnesc primul sau al doilea loc, având probabilități similare celor îndeplinite de banul unguresc. Din cetatea Severinului, reședința banului a trecut apoi, odată cu puterea politică, la Strehaia, vechea proprietate a Craioveștilor, cum arată un document din 17 mai 1589.

În timpul domnului Mircea cel Bătrân (1386–1418), în Sfatul domnesc apare pentru prima dată un ban românesc, care exercita în părțile Severinului și probabil pe întreg teritoriul Olteniei atribuțiile domniei, în special în ceea ce privea organizarea militară a acestui ținut, expus adesea incursiunilor străine. După anul 1420, băniile își pierd importanța avută în timpul lui Mircea cel Bătrân, îndeplinind în „dreapta Oltului rolul unor simple împărțiri administrative, așa cum erau județele în restul Țării Românești sau ținuturile din Moldova”. Banul nu mai figurează în Sfatul domnesc, ci devine un slujbaş de tipul „sudețului”, prin care domnia își transmitea dispozițiile în partea de vest a Oltului; el acționa conform acestor dispoziții și urmărea aplicarea lor.

Băniile își recapătă importanța în timpul lui Vlad Călugărul, cum se constată dintr-un hrisov al său, unde vedem că banului îi revenea obligația de a menține ordinea pe teritoriul încredințat administrației sale, de a strânge birul și dările în natură, de a priveghea executarea corvezilor și prestațiilor domnești. Ca dregător domnesc, el va fi avut chiar dreptul de judecată în cauzele minore – cele majore intrând în competența domniei – pateritoriu unde își exercita autoritatea. Asemănător „sudețului”, el putea, ca delegat al domnului, să hotărânicască moșii sau părți de moșie.

Se știe că, Basarab Țepeluș a dus o politică de apropiere a lui Neagoe de la Craiova, cum se vede și din actul de a-i ridica fiii la rangul boierilor de Sfat, rezultat din ultimul document emis de voievod. Numindu-l ban, Basarab Țepeluș i-a încredințat lui Neagoe un teritoriu sau o unitate administrativă, adică o bănie, pe care trebuia să o apere contra atacurilor din afară, să mențină ordinea, să strângă birul și dările în natură și să supravegheze executarea poruncilor domnului. Ca dregător domnesc, avea drept de judecată, putea hotărânic moșii sau părți de moșii, îi reveneau parte din veniturile ce decurgeau din drepturile pe care le deținea. Se înțelege că, nu orice boier putea să ajungă ban. Această dregătorie se încredința numai celui care avea posibilitatea să asigure în mod real îndeplinirea obligațiilor care-i reveneau ca ban, implicând forțe de care nu toți boierii dispuneau. Cazul lui Neagoe de la Craiova, ca de altfel și cel similar al lui Dimitrie Ghizdăvăț, confirmă aceasta.

Forța economică și militară de care dispuneau Craioveștii o evidențiază faptul că au fost capabili să restabilească pe tronul pierdut un domn favorabil intereselor lor, pe Basarab Țepeluș. Înfrânt în bătălia de la Râmnic din 8 iulie 1481, lipsit de ajutorul turcilor – implicați în luptele dintre cei doi fii ai sultanului mort, voievodul s-a refugiat în munții Olteniei, căutând ajutorul Craioveștilor. Sprijinit de aceștia, se reîntoarce în toamna aceluiași an pe tronul țării și izgonește pe Vlad Călugărul, astfel că la 16 noiembrie 1481 era iarăși domn. Ca urmare, în hrisovul emis din Gherghița, la 23 martie 1482, apare pe primul loc jupan Pârveu mare vornic, precum și Barbu pe locul al treilea, fără a i se preciza dregătoria. Apropierea voievodului de Neagoe, precum și politica dusă de acesta în calitate de ban în regiunea Mehedinților, a

stârnit nemulțumiri în rândul micii boierimi locale; fapt este că, înfrânt în lupta cu Vlad Călugărul, Basarab Țepeluș caută din nou scăpare la susținătorii săi Craiovești, însă „mehedințenii” îlucid la Glogova.

După moartea lui Basarab Țepeluș, protejatul boierilor Craiovești, ei nu apar în Sfatul Domnesc decât în al patrulea an al domniei lui Vlad Călugărul (1482–1495), în septembrie 1486. Lipsa lor era, desigur, rezultatul neîncrederii reciproce pe care o aveau, pe de o parte, Craioveștii față de un domn impus de Ștefan cel Mare în scopul de a avea un aliat devotat împotriva turcilor, care trebuia, prin urmare, să rupă politica de pactizare cu Poarta, pe de altă parte, Vlad Călugărul nu înțelegea să aibă în sfat boieri care-i fuseseră dușmani declarați. Poziția politică pe care o va adopta ulterior Vlad Călugărul, și care nu diferea cu nimic de aceea a lui Basarab Țepeluș, deci și a Craioveștilor, va determina și schimbarea de atitudine a acestora care vor deveni elemente devotate ale domniei. De fapt, însuși voievodul își va da seama că nu poate domni în dușmănie cu aceia a căror forță ajunsese să impună sau să răstoarne domni.

Susținători ai politicii duse de Vlad Călugărul, boierii Craiovești vor primi ca recunoștință de la domn sate noi. Un document din 25 iunie 1530 atestă că satul Celeiu a fost dăruit de Vlad Vodă Călugărul lui jupan Barbu Craiovescu și fraților săi, iar altul, emis la 9 ianuarie 1531, arată că jumătate din satul Băbeni „l-a dobândit jupan Barbu ban de la Vlad voievod cu dreaptă și credincioasă slujbă”. Folosindu-se de puterea social-economică, datorată considerabilei sale averi, Neagoe reușește să transmită, într-un moment de slăbire a puterii centrale, marcat de domnia lui Vlad Călugărul, dregătoria de ban fiului său mai mare, Barbu, pe care, după anul 1491, îl aflăm în Sfatul domnesc, ca ban.

După distrugerea cetății Strehaia de invazia turcească din anul 1490, boierii Craiovești caută să-și construiască un loc de adăpost sigur, cu condiții strategice mai puternice decât Strehaia sau Craiova. În acest sens, s-au orientat spre părțile nordice ale Olteniei, din zona Bistrița, ctitorind aici în jurul anului 1491 o mănăstire sub formă de fortăreață.

După moartea lui Radu cel Mare, urmează pe tronul Țării Românești Mihnea cel Rău (1508–1509). La începutul domniei, boierii Craiovești au fost de partea voievodului, ocupând în Sfatul Domnesc primele locuri, cum adeverește un hrisov emis la 6 iunie 1508 pentru Mănăstirea Govora. De asemenea, în același an, la 7 și 10 septembrie, domnitorul emite două hrisoave Mănăstirii Bistrița, confirmându-i o serie de proprietăți. Insuși Gavriil Protul, în Viața Sfântului Nifon, precizează că Mihnea le-a făcut Craioveștilor cărți de jurământ că nu-i va omorî, „nici nu le va face nice o nevoie”. Însă, după consolidarea tronului, Mihnea Vodă s-a orientat spre Regatul maghiar, unde solii săi prezentau în luna iulie 1509 omagiul de supunere, primind în schimb recunoașterea domniei Țării Românești. Deși voievodul promisese bune relații cu boierii Craiovești, totuși „voia în tot chipul să-i nimicească ... și îndeosebi pe precucernicul Neagoe”, cum relatează același protos athonit. Atitudinea negativă, precum și închinarea față de Regatul maghiar și îndepărtarea de turci le-au folosit boierii olteni ca motive justificative pentru a iniția înlăturarea lui de pe tron.

În timpul domniei lui Neagoe Basarab (1512–1521), boierii Craiovești au devenit adevărații stăpânitari ai statului; Barbu deține funcția de mare ban până la 10 ianuarie 1520, urmându-i în scaunul băniei nepotul său Preda Craiovescu, fiul lui Pârveu vornicul, deci fratele lui Neagoe voievod.

Potrivit dreptului medieval, autoritatea judecătorească izvora direct din dreptul de proprietate asupra pământului și a locuitorilor de pe el. Din această cauză, dreptul judecătorec al banului deriva din puterea lui seniorială. Beneficiar al privilegiilor de imunitate, ca mare feudal, exercita pe teritoriul său atribuțiile domniei aplicate întregului stat. (Continuare în pag. 13)

AL. FLORIN ȚENE

GLORIE LIMBII ROMÂNE

Mi-e dat să-mi rostesc gândurile
să visez în Limba Română,
fiecare cuvânt un fagure,
ca mierea luminii în degetarul macilor,
ca vârsta arborilor în cercuri,
în fiecare din ele trudește un străbun,
veghează o baladă.

Patria Limbii Române e Istoria
acestor plaiuri păscute de Miorița,
modelate de doine
și fiecare cuvânt al ei a fost cioplit
cu grijă la izvoarele dorului.
Ea nu poate fi mutată,
cum nu se poate înstrăina fântâna
de izvoare.

Am spart coaja de nucă
a cuvântului și peste înțelesuri am dat
de bine, dulci ca mierea, de ducă și ură,
avea gust de zgură
dar și de păcat,
simțeam eminesciană vibrație,
înțelepciunea lui Pann din gură în gură
era în sămânța gata de germinație.

Am spart coaja seminței cuvântului
și-am dat peste altă sămânță,
un alt înțeles, o altă cărare,
o altă speranță,
o clanță
pentru o altă,
o altă...
până rămâne măduva Limbii Române.

În fiecare cuvânt e un oier, un țaran,
care face holda să cânte
imnurile acestui pământ
scrise cu plugul pe nepieritoare
Pergamente ale brazdelor.

Rostiți un cuvânt în limba noastră
și veți simți și gustul mierii
și vânturile veacurilor

și mirosul câmpiilor.

Rostiți un cuvânt în Limba Română
și veți auzi mângâierile mamei
și vorbele tatei grele ca piatra
din temelia casei.

Ascultați un țaran vorbind ogorului
și veți vedea cum trec cuvintele
din hrisoave în versurile eminesciene
precum ploaia în rădăcini.
Aceasta este eternitatea ei,
gloria ei de a fi mereu
ca frunzele pe o cetină seculară.

II

Patria îmi este Limba ce o vorbesc
pe care am supt de la mama
cu ochii blânzi
ca Miorița.
Când îmi aplec urechea de sânul
pământului
aud lucrînd Meșterul Manole
ce, încă, modelează țara
pe care o numim
Limba Română.
De bat la porțile cerului

și iau o cană de lut
cu apă
simt sufletul izvoarelor
din adâncurile munților
acolo unde inimile rămân
pe oale de Horez.

De iau în palme un bulgăre
din marginea câmpului unde
zarea a îngenuchiat lutul îmi
seamănă.
Poate-s oasele străbunilor mei
ceva din înțeleptul suflet respirând
în conturul măsurat.
Mă simt rudă cu acest bulgăre
cuminte
și-l pipăi simțindu-i respirația
în acea dimineață nerăbdătoare
când bobul de grâu plesnește
în lutul cu străluciri solare.

Când mănânc pâinea, urcă
până la mine
neamurile noastre toate,
seva înțelepciunii
adusă până la noi
de limba ce o vorbesc.

LUCI TRUȘCĂ

POEZII

Sunt

Îmi imaginez că întind brațele și devin hotar,
Sunt Dunăre, Mare sau Prut,
În mine curg Mureșul, Oltul, Siretul, Jiul, Argeșul
și toate râurile ce scaldă al țării pământ.

Cuprind cu privirea orizontul și îmbrățișez munții Carpați,
Sunt o ciută ce se-adapă-n izvorul secular,
Sunt falnicul brad de pe creastă,
Ori păstorul ce-și poartă turma prin munți an de an.

Sunt macul din lanul de grâu,
Salcia pletoasă de pe marginea unui râu,
Sunt salcâmul plin de floare
Într-o primăvară frumoasă,
Sunt țăranul cu tricolorul la brâu
Ce-asudă vara la coasă.

Mă visez uneori soldatul
Ce-și apără-al țării hotar,
Sunt în slujba lui Burebista, Decebal,
Ori în armata viteazului Mihai,
Sunt oșteanul lui Ștefan cel Mare, al lui Mircea Cel Bătrân,

Pandurul lui Tudor
Sau Peneș Curcanul, eroul lui Alexandri.

Mă ia-n brațe cuvântul și mă poartă prin poezie,
Prin frumoasa limbă română,
Crăiasa neamului meu,
În a cărei împărăție sunt un simplu lacheu.

Limba română este tărâmul zeilor,
Al nemuritorilor :
Eminescu, Alexandri, Coșbuc, Arghezi,
Bacovia, Blaga, Nichita, Minulescu
Și al tuturor celor care s-au pus în slujba ei.

Sunt un grăunte de limbă română,
Sunt cuvânt, sunt vers, sunt poezie,
Cuprind imensitatea-n praf de stele,
Am alfabetul în vârf de creion,
Stârnesc ispite-n dragoste și-n gând,
Adun frânturi de timp în clipe efemere,
Slujesc limba română, cea care-mi dă putere.

Disjunție

Ochii vorbesc
înșirând nerostite cuvinte,
scânței de dorințe
scăpărate-n atingeri de gene,
priviri ce scriu fără punctuație

fraze, într-o poveste
croită din clipe netrăite,
născute de infinitul
ce se joacă nefiresc
cu fiecare vocală,
cu fiecare consoană
și devin palme,
care țin în căușul lor
substantive și predicate arzânde,
însăilând o magică simfonie
pe portative imaginare.

Se-alintă notele muzicale
într-un cor de iluzii
care se-alergă,
născând clipe și nerăbdare
cernute-n abis,
disjungerea neantului
grăbește mișcările de pleoape
într-un adevăr evident,
ce se brodează din fluturi
cu aripi de foc,
care plutesc vrăjiți
împletind secunde,
mângâind în tăcere timpul,
ordonând solfegii
pe portativele nescrise
de infinitul ce și-a compus simfonia
și își scutură gingaș uimitele gene.

Ziua Limbii Române

(Acrostih)

Zestre neamului, dar sfânt,
Iubire-n versuri și-n cânt,
Ușă-n veacuri, legământ,
Adevăr în orice gând,

Lumină-n suflet aprinsă,
Izbăvire-n veac, nestinsă,
Mir uns, divină putere,
Biruință și avere,
Infini în cărți nescrise,
Ideal sădit în vise.

Rădăcină și-nchinare,
Orizont și alinare,
Mângâiere în cuvânt,
Î(Ă)ndrumare, grai, veșmânt,
Neamului pe veci stăpână,
Este-a mea Limbă Română.

EXPOZIȚIE DE PICTURĂ LA BUCUREȘTI ȘI LA SLATINA

Ana VASILE

Între 27 iulie și 3 august 2024 a fost deschisă
expoziția de pictură „Poezia culorii” în Bucu-
rești la Casa de Cultură „Friedrich Schiller” din
str. Batiștei, nr.15, apoi între 22-23 august 2024 la
Biblioteca Județeană „Ion Minulescu” din Slatina
în Sala Artelor „Nicolae Truță”. A expus pictorul

Nely Vieru, secondat de Stelian Necșoi, Loreta Din, Niculina
Croitoru, Doina Bârcă, Geo Călugăru, Magdalena Dale, Valeria-
Sanda Ioniță, Liviu Zanfirescu, Mariana Balint, Ramona Enache,

Florin-Alexandru Stan, Camelia Marin, Ronja Broich, Valentin
Irimia, Petru Harabagiu și Alice-Ilona Gătan, la București.

La Slatina s-au adăugat: Ștefania Marineanu, Cecilia-Tatiana
Simionescu, Mariana-Margareta Saimac, Maricela-Paraschiva
Buicescu, Marin Rada și Paulian Buicescu.

Pictorul Nely Vieru și-a lansat și cartea de poezii: „Doar
frunze”, iar Nicolae Gonț-Topor, cartea cu epigrame: „Cu tra-
ista-n băț”. Dat fiind faptul că peste o săptămână (sâmbătă
31 august), în România și-n Basarabia se va sărbători: „Ziua
Limbii Române”, la Slatina a fost sărbătorită cu anticipație-în
frățietate-și de membrii filialei LSR-Olt...

CĂUȘENI, BISERICA „ADORMIREA MAICII DOMNULUI” SAU „BISERICA SFINȚILOR CU OCHII SCOȘI”

Ligia ZAPRAȚAN NICOLESCU

Una din activitățile predilecte ale „Intolpress” de când s-a înființat este cercetarea documentelor din arhive, din biblioteci sau de oriunde le-ar afla, întru căutarea, aflarea și descoperirea de fapte, de adevăruri, cu care să trezească interesul, mândria cititorilor săi pe care-i află în miezul acestor fapte.

De data aceasta am aflat că o anumită biserică, zidită în timpul secolului XV și refăcută prin secolul XVI, adică în jurul anilor 1700-1800 undeva dincolo de Prut pe lângă cetatea Tighinei lângă Nistru, cândva tot sfânt pământ românesc, biserică din locul numit Căușeni, a fost zugrăvită atunci de zugrăvi din Horezu-Vâlcea!!

Despre Căușeni, deja oraș acum, aflat în stânga Nistrului, se știe că are începuturile prin sec. XV-XVI vorbindu-se despre el, anume în gramota de danie a lui Petru Aron, datată 6 VI 1455 la Suceava, care-l situează „pe malurile Botnei”, localizându-se probabil și lăcașul de cult cam tot de pe atunci.

Se mai știe din inscripția votivă din interior, existentă pe pe o grindă de piatră, că pe locul unde se află azi biserică „Adormirea Maicii Domnului,” fusese ridicată demult o alta din lemn, ruinată complet de vremuri. A fost reconstruită între anii 1763-1767 în timpul domniei în Țara Românească a domnului Grigore Calimachi și a lui Daniel, mitropolitului Proilavei (Brăilei). Biserica fusese închinată mitropoliei Proilavei.

Din materialul tipărit despre biserică, găsit până acum în Republica Moldova, se vorbește admirativ despre școala de pictură în frescă de la Hurezi, despre pictorii-zugrăvi care au înflorit pe pereții acestei biserici, icoane ale sfintei istorii a omenirii. Se vorbește despre „roșu de Căușeni” de fapt același „roșu” de pe pereții bisericilor vechi din zona noastră, a Vâlciei, biserici „de sat”, construite din banii comunității, numite „bisericile cu sibile și filozofi”, același „roșu” de pe oalele noastre de Horezu...Treii au fost zugravii care au trudit atunci, iar numele lor a rămas scris lângă altar, numiții sunt Stanciul, Radu și Voicul. Se pare că aceștia au lucrat și la pictura mănăstirii Polovragi, dar am aflat doar povestiri, încă nimic scris.

Legenda care păzește această sfântă și curajoasă biserică este neasemuit de frumoasă...Se spune că în vremurile acelor ani în care tătarii urmași ai Hoardei de aur frământau în copitele cailor pământurile fruntriilor noastre de lângă Nistru, o ceată de români viteji au dobândit în fața hanului tătar dreptul de a-și zidi în Căușeni, biserică română, creștină. Neputându-și lua cuvântul înapoi, hanul a glăsuț viclean:

-Vă dau voie să vă zidiți biserică, dar, urmăstrângând și mai mult din ochii săi oblici ca două tăieturi negre pe fața lui smeadă, dar am două condiții fără-de care nu căpătați îngăduință. Prima este ca biserică voastră să nu se vadă pe dinafară că-i biserică și a doua, să nu fie mai înaltă decât un nogai (tătar luptător) pe cal, cu

suliță cu tot. Tătarii erau oameni scunzi, caii lor erau cai de câmpie, scunzi și îndesați, nu adunau împreună om, sulița lui și cal mai mult de doi-trei metri...cu tot cu suliță s-ar fi încropit vreo cinci metri. Cine și-ar fi închipuit că se poate face o asemenea biserică? Așa ceva nu se putea face, gândea în sine lui tătarul. Nu se putea ridica o asemenea clădire pe pământ.

-Vă prindeți? suieră printre dinții strânsi și a dispreț. Doar așa vă voi îngădui ridicarea zidirii!!

-Da! Au zis scurt ai noștri și-au plecat.

-Aveți doar o jumătate de an! Repet, să nu se afle că-i biserică și ridicată, să nu fie mai înaltă decât un nogai pe cal. Caii nogailor erau cai de stepă, mici de statură ca și călăreții lor, să tot fi avut cal și călăreț sub un metru și optzeci de centimetri...cu îngăduință, doi, doi jumătate...

Și au făcut-o creștinii! În loc să o ridice pe pământ, românii au coborât-o sub pământ cu totul!!!

Pe dinafară se vedea doar o casă măricuță dar fără alte însemne, de 19,75m lungime și 8,6 m lățime, cu acoperiș în patru ape, cu un tambur mic pe unul din capete, cu pereți scunzi și cu câteva trepte care coborau spre o ușă...Biserica toată se afla în toată splendoarea sa sub pământ...Înăuntru avea 18 metri lungime și 6,9 metri lățime. Înălțimea era de 5,5m. !!!! Pictura interioară avea trei registre. Primul de jos, avea motive florale, al doilea avea pictați sfinți în picioare, al treilea de sus avea pictate medalioane cu sfinți. Această pictură este expresia ultimei etapă a frescei medievale, post brâncovenesti. Coloritul picturii era desăvârșit și era pus în valoare nu atât de micile ferestre cât de abundența de lumânări. Lumânările care luminau interiorul, descopereau ochilor icoane și picturi de o neasemuită frumusețe. Un roșu fără seamăn de viu și de cald, moale ca mătăsea, odihnea pe hainele sfinților de pe pereți curgând și binecuvântând în sufletele privitorilor curaj și bucuria vieții. L-au numit „roșu de Căușeni” neștiind că de fapt este „roșu de Horezu”...Pe dinafară semăna a fi chiar un hambar, sau un grajd mai mare, mai procopsit... și a mers... biserică a funcționat multă vreme...și vreme a trecut și Căușenii au devenit mare raia sub turci... Turcii începuseră războaiele cu rușii, uneori se mai slujea în biserică, din ce în ce mai rar, dar bisericuța răbda timpul care părea că se scurge pe lângă ea, relele ocolind-o...până într-o seară când...le-a dat prin cap turcilor să-și bage caii la scuteală de ploaie înăuntru în biserică. A doua zi dimineața i-au găsit pe toți morți. Mare spaimă s-a iscat! Cine?? Cine a omorât caii??? Și cum nimeni nu trecuse pe lângă santinele, nimeni nu intrase, au dat vina pe sfinții zugrăviți pe pereți! Sfinții ghiaurilor !!! Fiindcă în religia lor turcii nu admit icoane, ei pe pereți au zugrăvite virgulițe, sforicele, nodulețe, nu chipuri, ori sfinții noștri se uitau în ochii lor ca și când ar fi fost vii...

Turbați, turcii au intrat și-au scos ochii sfinților cu vârfurile săbiilor...Dar biserică n-au putut-o dărâma fiindcă nu se poate dărâma ceea ce nu-i ridicat ci săpat...și apoi, Dumnezeu locuia deja acolo, i-a apărât

și a apărât casa Lui peste două sute de ani și iată așa o am aflat-o și noi, căutătorii de azi ai istoriilor uitate și scriitorii ai acestor vești-povești în paginile ziarelor noastre de răspândire a culturii. Cu bucurie vi le oferim vouă, cadou cu ocazia festivalului anual „Cocoșul de Horezu”.

Am mai aflat că avusese și pridvor, pe care l-a dărâmat preotul rus Piotr Ivane

Am mai aflat că dreptul de a purta cruce pe „turnuleț”, l-a căpătat abia în 1807, după desființarea definitivă a administrației musulmane în sudul Basarabiei.

Am mai aflat că Nicolae Iorga, pe la o mie optsute și ceva, a vizitat-o. Din păcate nu a văzut acolo decât „o moscheie prefăcută”. Mai greșesc și marii istorici.

Am mai aflat că ani de zile, așa dărâmată cum era, de ea și de legendele ei a avut grijă preotul Ioan Neaga, bunicul dinspre mamă a lui Alexe Mateevici, născut în satul Zaim, la câțiva kilometri de Căușeni.

Poveștile găsite de noi la răspântii de drumuri întretăiate cu răspântiile istoriei noastre de dincolo de Prut ies, iată, la lumină, descoperind după o sută de ani continuitatea poporului de-o parte și de cealaltă a Prutului, prin ceea ce are o nație mai minunată, prin artă. Necăutată din adins, uimitoarea noastră descoperire cere de-acum mai departe, cercetarea amănunțită a tainelor care au dus pe cei trei zugrăvi ai școlii de pictură horezene, (după inscripțiile din altar fiind Radul, Stancu și Voicul), la sute de kilometri, aproape de Nistru, la îndemnul preafântului Daniil al Proilavei (Brăilei). Totodată, se cere și țesătură de drumuri între „noi” și „ei” vizând în special elevii liceului nostru și ai școlilor de acolo. Ne-am interesat și, biată biserică este într-o gravă stare de degradare. În această situație poate ar fi oportun chiar un ajutor din partea BOR pentru salvarea acestei bijuterii.

Horezu / 10.05.18 / Intol Press

NOTA

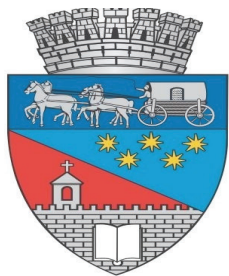
Azi, când am recitit materialul și am căutat informații suplimentare de pe Wikipedia, am mai aflat pentru Dvoastră că: după 2018, biserică a intrat într-un amplu program de restaurare, obținându-se un grant de peste un milion de dolari printr-o acțiune transfrontalieră. Restaurarea a fost efectuată de Rep. Moldova și a durat până în 2024 sau poate mai puțin, în 29.03.2024 fiind oficial oferită vizitatorilor. La deschidere a participat președintele Rep. Moldova Maia Sandu. La această ultimă restaurare au lucrat pictori din România, cam din 2018 până în 2023. Valoarea reparațiilor a costat peste un milion și jumătate de dolari. Din aceștia peste un milion au fost donați de consulatul Americii iar restul de guvernul republicii. În câteva rânduri, oficialitățile române s-au oferit să participe, total sau parțial la restaurarea edificiului, ajutor pe care însă, frații noștri de dincolo de Prut l-au refuzat.

(Teodor Dănălache, „creștinortodox.ro”) Horezu/ 27.08.24/

MARELE BAN BARBU CRAIOVESCU... (Urmare din pag. 11)

El judeca pe locuitorii domeniilor sale în pricinile minore, iar uneori și în cele majore; avea dreptul să confişte averea celor vinovați de „hiclenie” (trădare) și să o dăruiască credincioșilor săi; judeca litigiile de hotar și orice încălcare a stăpânirii funciare feudale, precum și pricinile dintre feudali referitoare la stăpânirea funciară. În actele de judecată, banul emitea sentința în numele său, dovadă a marii sale autorități, pe care domnul căuta s-o limiteze, și chiar reușea atunci când era mai puternic.

Militar, banul era comandantul întregii oștiri din Oltenia, în care intrau boierimea locală cu slujitorii ei înarmați, cetele militare, în fruntea cărora boierii se prezentau la chemarea marelui ban și slujitorii militari ai banului; în lipsa domnului, el prelua comanda întregii oștiri a țării. El avea și oastea sa proprie, diferită de cea mare a Olteniei, fiind formată din oamenii săi apropiați, curtenii, numiți slugi, întreținută din întinsele sale posesiuni, cu ajutorul căreia respingea incursiunile dușmane în Oltenia; împiedica și, în cazul izbucnirii, puneă capăt luptelor feudale, constrângea pe vasalii rebeli să-și îndeplinească obligațiile față de suzeran, și reprima ridicările acestora împotriva suzeranului (Va urma).

RÂMNICU VÂLCEA

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI

Râmnicu Vâlcea, General Praporgescu 14, 240182, Jud. Vâlcea
tel: +40-250-731016 fax: +40-250-731843 primaria@primariavl.ro

www.primariavl.ro

CERTIFICARI MRC-OCS

SR EN ISO 9001:2015 410/C

SR EN ISO 14001:2015 223/M

SR OHSAS 18001:2008 190/HS

SR ISO/CEI 27001:2013 019/SI

BAZĂ SPORTIVĂ MODERNĂ LA LICEUL MIRCEA CEL BĂTRÂN

Primarul Mircea Gutău a inaugurat miercuri, 28 august, lucrările de reabilitare realizate la terenul de sport al Colegiului Național „Mircea cel Bătrân”. Amenajările au constat în repararea suprafeței prin turnarea a două straturi de tartan, montarea unui sistem de drenare a apei de suprafață de la nivelul terenului, refacerea soclului de beton al împrejmuirii, repararea gradinelor, montarea de băncuțe din lemn compozit la gradenele din beton precum și amplasarea unor echipamente noi de sport: stâlpi și fileu de volei, garduri pentru sărituri, blocstart atletism, saltea atletism, ștachetă pentru săritura în înălțime etc. Cu această ocazie, edilul-șef al Râmnicului și-a arătat satisfacția pentru calitatea lucrărilor executate și a pus această investiție în contextul sprijinirii continue a activității didactice și sportive a colegiului: tot aici, în luna iulie a anului trecut, se finaliza investiția de modernizare și extindere a sălii de sport în urma căreia a rezultat una dintre cele mai cochete astfel de structuri școlare din municipiu. Totodată, primarul Gutău a anunțat demararea în curând, cu o finanțare nerambursabilă de peste 20 de milioane de lei prin PNRR, a proiectului „Creșterea eficienței energetice a Colegiului Național «Mircea cel Bătrân»”.

Biroul de Presă

IUBIRE ȘI CREDINȚĂ STRĂMOȘEASCĂ PE MALURILE PRUTULUI

Zenovia ZAMFIR

Când am pășit pentru prima dată în Republica Moldova am simțit emoții și un gol în stomac cum numai trăisem niciodată. Eram cu un grup numeros de scriitori vâlțeni care mergea să doneze sute de cărți în limba română fraților moldoveni. Acțiunea se petrecea imediat după evenimentul generat de primul „Pod de flori” de peste Prut și probabil de aceea fiecare dintre noi simțea dorința de apropiere, istoria comună. Acea primă deschidere a granițelor dintre România și Basarabia, cum o mai numesc cei mai mulți moldoveni, s-a materializat în mii de flori aruncate în apa Prutului de pe ambele maluri. Întâlnirea cetățenilor români cu zeci de mii de rude apropiate, printre care frați și surori, veri, bune și nepoți, frumoasele spectacole de muzică și jocuri populare, lacrimile de bucurie ale celor prezenți la mesele întinse și pline cu bucate alese, sunt încă vii în memoria mea. Apoi, în primăvara anului 2012, împreună cu jurnalistul Ștefan Nemeșek din Lupeni, județul Hunedoara și domnul scriitor Virgil Cisteianu din Alba Iulia, județul Alba, am onorat invitația fraților de peste Prut de a participa la mai multe evenimente culturale, organizate în capitala țării, la Chișinău și în localitatea Borogani. Alături de doamna Elena Căldare, directoarea la Biblioteca „Alba Iulia” și doamna Oxana Munteanu, profesor la Liceul „Petru Rareș” Chișinău, am mers la lansări de carte unde am cunoscut oameni valoroși precum domni academicieni Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, am vizitat Zaimul unde domnul prof. universitar Ion Găină ne-a întâmpinat cu un grup de copii care au fost protagoniștii unui spectacol minunat și ne-au ajutat să redescoperim personalitatea lui Alexei Mateevici. Casa memorială devenită muzeu la inițiativa domniei sale este un adevărat „loc de pelerinaj” pentru iubitorii de cultură. În localitatea Borogani, spre surprinderea și bucuria noastră am fost întâmpinați cu pâine și cu sare de mai mulți membri ai comunității, iar un grup folcloric feminin în costume tradiționale ne-au oferit un mic spectacol. Frumos și impresionant, iar domnul primar Victor Iftode ne-a însoțit pe tot parcursul manifestărilor. Doamna Ecaterina Odagiu, profesoară

de istorie, director-fondator al Muzeului satului Borogani a organizat o întâlnire cu elevii de la Liceul Teoretic „Grigore Vieru”, unde am întâlnit tineri talentați precum Elena Jalbă, care ne-au impresionat cu versurile lor. Legăturile de prietenie au rămas trainice iar în perioada 04-05 august 2019, am participat la activitățile culturale desfășurate în cadrul zilei Diasporei din satul Borogani raionul Leova. Alături de doamna profesoară Ecaterina Odagiu, doamna primar Elena Savițki, doamnele Maria Basarab, Maria Velicoglo, am asistat la o serie de evenimente culturale care au evocat vatra străbună de ieri și de astăzi, sub genericul „Satule vatră frumoasă, dorul mi-e aici acasă”. Așa cum spunea și doamna Odagiu, ... clipele petrecute la Borogani vor rămâne un reper istoric și cultural despre care se va vorbi în ani pentru că suntem „Uniți pentru vecie”. Șansa de a lucra la Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” Vâlcea îmi oferă posibilitatea de a cunoaște oameni valoroși precum

și creațiile lor. La una dintre manifestările culturale organizate în „Casa Cărții” Vâlțene, am întâlnit-o pe doamna Lidia Gonța-Grosu. Cu chip frumos, ochii catifeleți și un zâmbet cuceritor, doamna Gonța te impresionează prin modestie și gingășie. Poetă, critic literar, doamna Grosu ne aduce în dar versuri pline de iubire, de speranță, de bucurie. În perioada, 18 – 21 iulie 2024, o delegație a Societății Culturale Apollon-România a prezentat două Lecții de Poezie nr. 647 și 648, marcă înregistrată „Excelență la Apollon”, în Basarabia, la Chișinău.

La Biblioteca Universității de Stat a Moldovei, a avut loc un recital de poezie și muzică susținut de

membri celor două Filiale Apollon-România din Basarabia – Chișinău și Ungheni, precum și Lecția de Poezie nr. 647 a Societății Culturale „Apollon”, România. Revederea cu doamna Lidia Grosu și întâlnirea cu doamnele talentate ale scrisului a fost emoționantă. Alături de doamna Maria Stoianov, director la Centrul Național de Creație „Satul moldovenesc „Buciumul”, poetele: Angela Măndăcanu, Ludmila Sochircă, Veronica Bumbu, Tatiana Burdea, împreună cu domni: Vasile Căpățână și Ion Tătaru ne-am bucurat de muzică și poezie într-o frumoasă zi de vară. Evenimentul a fost moderat de doamna poet Lidia Grosu și de domnul George Călin, scriitor, ambasador cultural Convenția ONU-Geneva. Pe 20 iulie, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova s-a desfășurat ședința Cenaclului literar-creștin „Cuvântul” cu genericul: „Doru-mi-i de dumneavoastră : ca unui zid de o fereastră...”, dedicat poetului acad. Nicolae Dabija. În cadrul ședinței Cenaclului literar-creștin „Cuvântul”, moderatorii: Raisa Plăieșu, scriitoare, președintele Cenaclului literar-creștin „Cuvântul” și George Călin, poet, prozator, critic literar, publicist, editor, fondatorul Societății Culturale „Apollon”, România, a avut loc Lecția de Poezie nr. 648 a Societății Culturale „Apollon”, România. Manifestarea a debutat cu o rugăciune și un cuvânt de binecuvântare rostit de Prot. Mitrofor Octavian Moșin. Spectacolul de muzică și poezie a fost susținut de Raisa Plăieșu, poetă, cantautoare și interpretă; Rodica Druța-Hămuraru, interpretă, membră a Uniunii Muzicienilor din R.Moldova; Galina Furdui, poetă; Valeriu Mocanu, președinte, fondator al Academiei Națiunii Române, interpret; Ilie Văluță, muzician, compozitor și interpret; membrii Cenaclului literar-creștin „Cuvântul”: Ludmila Sochircă, poetă; Cristian Pleșca, poet, artist fotografic; poetă; Oxana Gâscă, poetă; Svetlana Guranda, poetă; Nina Caraman, poetă, Eugenia Tofan; Petru Hasnaș, poet. Alături de domni: Aurelius Belei, col.Gheorghe Matei, doamnele: Adriana Cristea, Valeria Stupcanu, Viorica Călin, am oferit la rândul nostru, versuri și cuvinte alese izvorâte din dragoste de Dumnezeu, de frumos, de poezie. Întâlnirea cu poeta Geta Lipovanciu, poetul Victor Cobzac, clipele petrecute împreună cu oamenii de cultură prezenți la manifestări mi-au dat sentimentul de fraternitate, de iubire și de credință strămoșească.

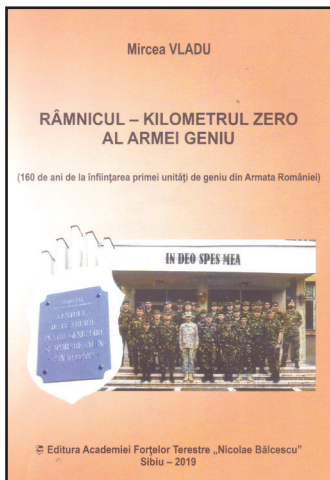
MIRCEA VLADU: „RÂMNICUL - KILOMETRU ZERO AL ARMEI GENIU (160 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA PRIMEI UNITĂȚI DE GENIU DIN ARMATA ROMÂNIEI)

Simion Petre CICHIRDAN

A părută la Editura Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”, Sibiu, 2019, cartea lui Mircea Vladu cu titlul de mai sus este o încercare reușită de a aduce în fața cititorilor imaginea orașului municipiu reședință de județ, Râmnicu Vâlcea, prin prisma armeei geniu, prima, care a luat ființă în orașul nostru (așa cum o arată și titlul: *Râmnicul - kilometrul zero...*) și prin cea a oamenilor de mare valoare, pe care i-a cunoscut autorul, și care au dat strălucire acestei vechi cetăți străjuită de bătrânul Olt (Alutus) la răsărit și de păduri mărețe la apus și nord. Cartea îl are ca referent științific pe prof. univ. dr. ing. Ghiță Bârsan, are o prefață semnată de Dr. Alexiu Tatu, șef al Serviciului Județean Sibiu al Arhivelor Naționale, și o postfață semnată de regretatul Ion Soare, arhivist, penultimul președinte al Forumului Cultural al Râmnicului, și intitulată: „Un general genist cu vocație (și) de cercetător istoric”...Descoperim pe ultima pagină

a cărții (foarte important pentru realizarea ei) numele Marceli Greger (tehnoredactarea) și Elizei Gligorea (corectura). Un volum pe care ne-am apucat să-l citim imediat ce l-am procurat și care tot așa de repede ne-a trezit interesul, dată fiind dorința noastră de cunoaștere, mai ales a celor care am depășit cincizeci de ani, pe care o avem pentru Râmnic, pentru Vâlcea, deoarece le știm - cele două entități administrative - cu tot ce a fost mai bun și nu mai este!... autorul, fiind astfel pus la încercare de către nevăzutul cititor...Desigur există și un va fi mai bun, dar asta, încă, nu știm de cine va depinde.

Dar nu numai orașul și județul interesează pe pasionatul cititor, ci mai ales oamenii, personalitățile, cât de mult seamănă descrierea lor cu cele pe care le cunoaște acest *critic* de peste 50 de ani, dacă nu și mai mult! De aceea, o să începem invers, cu personalitățile, imaginile lor coincidând cu ceea ce știm noi cu toții, cei care am activat în Forum, care am colaborat la elaborarea primului volum a Enciclopediei Județului Vâlcea, primul volum. Domnul general Mircea Vladu specifică, din startul lucrării, că prezintă acele personalități cunoscute de domnia sa sau care prin diverse publicații sunt citați ca valori care duc s-au au dus spre eternitatea și propășirea acest oraș... Capitolele care prezintă aceste personalități sunt trei la număr și intitulate ca atare: „Onoare și glorie numelui lor”, „Condamnați la

neuitare”, „Oameni care sfințesc locul”...

Continuăm să ne spunem părerile, părerea, despre ceea ce înseamnă arma de geniu așa cum este ea prezentată de Mircea Vladu în prima parte a cărții scrisă de domnia sa și care începe cu Introducere și cu Capitolul 1 intitulat „Râmnicul- străvechi pământ românesc”...Excepțional! Minunat! Am citit cu mare plăcere aceste pagini, care ne înfățișează un autor ca făcând parte din familia noastră, cea care iubește sincer istoria Valahiei - Țării Românești - senzațională în fapte, începând din timpul lui Basarab I, și care sfârșește cu, da, trebuie să o spunem fără a ne fi rușine, cu un conducător comunist, căruia nu i-a lipsit mult să mute capitale la Târgoviște numai dintr-un mare respect pentru istorie!... Spunem, sincer, cititorilor, că atunci când se auzea treaba cu capitala la Târgoviște, noi nu eram de acord, ci chiar doream să se mute la Sibiu. Drept urmare, probabil că pe ascuns gândeam și alții ca noi, comandantul suprem al armatei și-a pus odrasla Șef de Județ în chiar așa zisul oraș al nemților- sași!

Capitol de mare interes și rezistență, cu o infrastructură estetică, istorică și literară deosebite, o *frumoasă poveste*, pe care l-am citit cu pixul în mână, notând, și iar notând: 1388, Râmnicul! 1389, Râmnicul, „orașul domniei mele”, Mircea cel Bătrân, Mihai Viteazul, Biserica din Cetățuie, Matei Basarab și fabrica de hârtie! Ioan Zugravu, Calinic, Tătărescu și salba de biserici pictate de acesta, și care fac parte din actuala Arhiepiscopie...Nicolae Iorga și Râmnicul „capitală a tipografilor”. Adevăr, surpriză!...la pagina 20 aflăm că Imnul

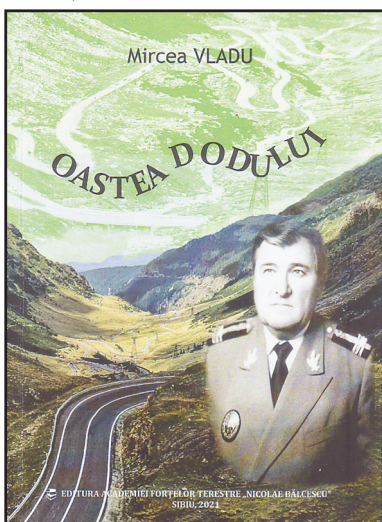
României, « „Deșteaptă-te, Române” a fost adoptat ca Imn Național de către R.D. Moldovenească în perioada 1917 - 1918 și de către Republica Moldova, în perioada 1991 - 1994 »... Exclamăm și acum: ce fraieri am fost atunci, 1990, ca și mai târziu, chiar și acum, că am scăpat din mâini vechile teritorii românești din Bucovina de Nord și zona dintre Prut și Nistru, mai ales cea de sud numită din 1325, Basarabia!

Într-o parte a doua a volumului este prezentată o istorie a Regimentului 1 Geniu „Alexandru Ioan Cuza”, din care nu lipsește o listă însemnată cu prezentări de profile de eroi, ai armeei geniu, începând de la înființare, 1859, și până astăzi...În final este prezentată o scurtă istorie a Regimentului 2 Dorobanți „Vâlcea”.

MIRCEA VLADU: „OASTEA DODULUI”

Pe 29 iulie 2024 în sala „Gherasim Arhiepiscopul” din cadrul Centrului Cultural „Sfântul Antim Ivireanul” a avut loc lansarea cărților sem-

nate de Generalul Mircea Vladu: „Râmnicul - kilometrul zero al armeei geniu...” și „Oastea Dodului”, volume care elogiază arma Geniu și eroii ei, precum și pe constructorii militari care au înzestrat România cu cel mai de preț dar, Transfăgărășanul!...drum turistic și strategic care face legătura între Transilvania și Muntenia peste munții Făgărașului. Ne oprim asupra celei de a doua cărți, „Oastea Dodului”, fiindcă pe prima, am prezentat-o deja... Volumul a apărut la Editura Academiei Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu”, 2021, și îl are referent științific pe Gl. bg. prof. univ. dr. Ghiță Bârsan, iar ca prefațator pe dr. Alexiu

Tatu - director al Direcției Județene a Arhivelor Sibiu. Au contribuit, de asemenea, Marcela Greger (tehnoredactare computerizată), Bianca Bichiș (corectură), Octavia - Andreea Moldovan (coperta). „Oastea Dodului”, o carte despre construcția Transfăgărășanului și despre eroii săi reprezentați de Toader Dodu, atunci, 1973, căpitan de Geniu, astăzi colonel în retragere.

Așadar, după o prezentare de ansamblu a șantierului care avea să construiască Transfăgărășanul: sectorul Nord, 35.1 km, între drumul Sibiu - Făgăraș și Tunel (Cârțișoara, valea pârâului Bâlea, lacul Bâlea și sectorul Sud, 54,18 km care trebuia să lege Tunelul de barajul Vidra format din tronsoanele: tunel - lacul Vidra pe Valea Caprei (25,6 km) și drumul pe conturul lacului Vidra,

până la baraj (28, 58 km). Două detașamente de câte 200 de oameni formate din efectivele Regimentului 1 Geniu „Alexandru Ioan Cuza” - Râmnicu Vâlcea (comandat de col. Ștefan Bediu) au început lucrările. Neprevăzutul din teren, și termenele presante, militarești (fără comentarii) au făcut ca sectorul Nord să treacă în subordinea sectorului Sud și în locul rămas liber (Nord) să fie încredințat Regimentului de Geniu - Alba Iulia, comandat de col. Nicolae Mazilu. Între timp conducerea statului hotărăște prin HCM nr 9 din 1971 ca drumul să nu aibă un fir (o bandă), ci două! „Această decizie (...) a generat greutatea deosebit de mari atât pentru proiectanți, cât și pentru detașamentele de construcții, deoarece completarea proiectului s-a executat concomitent cu executarea lucrărilor.”

Această lucrare, Transfăgărășanul, a demonstrat forța de care dispunea statul socialist, fiindcă Armata României, Ministerul Apărării Naționale, în acei ani de glorie a economiei naționale, a reușit să facă în patru ani ce nu a reușit nimeni să facă cu tehnologie indigenă. Glorie deci, armeei Geniu!

(Continuare în pag. 16)

MIRCEA VLADU: „OASTEA DODULUI”

(Urmare din pag. 15)

Acest succes avea să fie chezașia marilor realizări ulterioare: Canalul Dunărea Marea Neagră, Metroul bucureștean, lucrări uluitoare, Bulevardul Socialismului, cu apartamente confort I pe care ar dori să-l aibă orice cetățean de rând francez sau italian, nord american...dovadă că până în anul 2000 întreg cartierul, în apartamentele de la parter, a fost împânzit de magazine de lux. Într-un deceniu în care românii au fost pedepsiți să-și plătească datoria externă și în care geniul românesc și-a pus amprenta pe situația fără precedent, aceea de a face ca economia României să aibă cel mai mare export (în devize convertibile) din istoria sa...Fără Ministerul Apărării Naționale, nu aveam nici Transfăgărășeanul, nici Metroul, nici Bulevardul Socialismului, nici fabricile de armament din țară, nici eroii militari care să lupte cu apele și cutremurile, și să reușească să îndulcească rănilor produse de Inundații și Cutremurul din 1977! O forță teribilă s-a cuibărit după al Doilea Război Mondial în armata de apărare a României care în ciuda protestelor repetate ale „ursului de la răsărit” a construit două tipuri de avioane marca Ro (pentru avionul BAC 1-11 brevetul a fost înaintat conducătorului statului chiar de Henry Coandă, care în 1970 venise să moară în România și, în locul Institutului de Mecanica Fluidelor, înființase INCREST București care avea al doilea cel mai mare tunel sonic din Europa!): avioanele de apărare și școală, RO 93 și RO 99 (îmbunătățit primul și împărțit cu Iugoslavia, și proiectat de la cap la coadă al doilea, amândouă

fabricate la Craiova) și avionul de pasageri BAC (intrat în fabricație în 1980 la Băneasa)! Dacă Râmnicul se poate lăuda cu această unitate militară, de Geniu, care în 1991 ne angaja inginerii proiectanți (de la I.E.H sau Hervil cum era numită în documentele de export), aceștia având ocazia să se afirme în mediul universitar!... Prima parte se încheie cu o listă de nume eroice pentru Transfăgărășan, pe care Mircea Vladu cât nu-i numește adevărați supermani. „Nu au fost supermani, au fost oameni normali în carne și oase, dar care au slujit cu credință interesul național.”... „Vor rămâne veșnic în istoria Transfăgărășanului nume ca Nicolae Mazilu, Ștefan Bediu, Constantin Vână, Ion Horeabă, Toader Dodu, Alexandru Danilovici, Vasile Voinicu, Necula Florea, Dumitru Ducaru, ...”

Într-o parte a doua Mircea Vladu îi consacră colonelului în rezervă, Toader Dodu (1934 - 2021) întreg conținutul cărții, unul de excepție, și care îi urmărește viața de la naștere în comuna Cudalbi la 01 iunie 1934 și până aproape de decesul eroului care a rămas în folclorul militar: „Pe marginea Oltului, trece oastea Dodului,/ Cu lopata la centură și cu masca pe figură”. Desigur ne-am amintit și de pasajul biblic în care evreii s-au întors din Babilon și au reluat construcția Ierusalimului (Templului și zidurilor cetății)...Ei cântau ca să-i audă filistenii, care dărau noaptea ce construiau iudeii ziua, începând să lucreze și ziua și noaptea!...Într-o mână ținând lopata și în cealaltă, arma!...Mai amintim că Toader Dodu, care și-a sfârșit cariera în calitate de comandant al

Gardienilor Publici-primul comandant!, în tinerețe s-a afirmat și ca inovator, astfel că a inventat tehnologia de baterie a stâlpilor la construcția podurilor din lemn, de la 4.5 m pe oră, cu tehnologia proprie, reușind să înainteze 12m pe oră; ceea ce i-a adus multă apreciere din partea superiorilor și nu numai a lor, dar mai ales a colegilor... „Se ceartă Gurău cu Dodu, că nu este gata podul,/ Iar Amancei cu lopata, hai băieți că drumu-i gata”.

O carte care impresionează prin stilul abordat, cu multe pasaje de adevărat patriotism, dar mai ales pe noi, care am lucrat în Ministerul Apărării Naționale; ne-a impresionat aprecierea adusă de domnul General Vladu tinereții noii României, postbelice, care a reușit într-un timp scurt să pună leul în balanță cu dolarul și să transforme România într-o țară cu cea mai dezvoltată industrie ușoară, și industrie alimentară și chimică, din întreaga lume.

Și, nu mai departe de 1989, când România era pregătită să intre în cea mai teribilă economie de piață, fiind prima țară din istoria umanității fără un leu datorie la băncile internaționale, și făcând posibilă reconsiderarea Lumii a Treia pe care și ea a sprijinit-o să fie acolo unde este una singură...lumea contemporană!

Și cât de frumos începe această așa zisa de noi *doua parte*, Capitolul 1: „Mângâierea Mareșalului”... Este o carte care se înscrie valoric pe această turnată, nouă, mai ales vâlceană, a marii literaturi românești instalată după anul 2000 și care se vrea de factură neorealistă...psihic, socio de mare vizibilitate asupra trecutului și prezentului.

P. CICKIRDAN

Constantin Zărnescu este autorul acestei propuneri de monument la Rmnicu Vâlcea

„Noi trebuie să vorbim întotdeauna despre cele două trăsături fundamentale ale românilor din acest spațiu: latinitatea și statalitatea! păstrarea statului!” (Răzvan Theodorescu, *Cultura vâlceană nr 143*, pag. 6, „MIRCEA CEL BĂTRÂN-600 DE ANI DE LA MUTAREA ÎN ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU, 1418-2018”)

Lupoaica Capitolină amplasată în intersecția de la fostul pod al lui Hozoc. Compoziție foto P. Cichirdan

Ziar realizat de Asociația ECOSTAR 21,
Editura INTOL - PRESS, SC INTOL SRL
și SC TINCONT SRL

Director: Leontina CICHIRDAN

Seniori editori: Arhim. Veniamin MICLE
Constantin ZĂRNESCU
Mihai SPORIȘ
Al Florin ȚENE
Ștefan DUMITRESCU
Director IT: Bogdan CICHIRDAN
Redactor șef: Csaky E POE
Redactor: Ana-Maria LAZĂR
Leontina RUS

Secretar de redacție: Simona Maria KIS
Colaboratori, publiciști și fotoreporteri:

Felix SIMA
Gheorghe SPORIȘ
Emil MANZUR (coresp. Timiș)
Gheorghe PANTELIMON
Ioan DURĂ
Tanța TĂNĂSESCU
Silviu LAZĂR
Constantin MĂNESCU
Mihai MUSTĂȚEA
Mihai CĂLUGĂRIȚOIU

Tehnoredactare computerizată: Ana-Maria LAZĂR

Adresa: Calea lui Traian 169, bl. 5, sc. E, ap. 3

Tel./Fax: 0250.736615, 0350.401254, 0746.029824

cichirdan@yahoo.com www.culturaarsmundi.ro

Preț: 3 lei

APEL ARGEȘENI! VÂLCENI! SIBIENI!

AVEM TREI OBIECTIVE COMUNE ÎN ACEST PREZENT
PRIN CARE PUTEM TRANSFORMA VALEA OLTULUI ÎN RAI PE PĂMÂNT:

- CALE FERTATĂ DUBLĂ, ELECTRIFICATĂ, MARFĂ ȘI CĂLĂTORI, ÎNTRE: PITEȘTI- CURTEA DE ARGEȘ-RM. VÂLCEA-SIBIU
- RÂMNICU VÂLCEA-PUNCT NODAL DE MARFĂ PE CALEA FERATĂ
- SĂ FACEM AUTOSTRADĂ SPRE SIBIU ȘI PITEȘTI CU RAMIFICAȚII LA CĂLIMĂNEȘTI, OLĂNEȘTI, GOVORA, OCNELE MARI
- DN 7-CALE REGALĂ ÎNTRE EUROPA DE EST ȘI EUROPA CENTRALĂ ȘI DE VEST
- DECOLMATAREA SAU REAMENAJAREA LACURILOR DE PE OLT

NOTĂ

Ziarul apare cu 16 pagini și respectă Legea 186/2003! Ziarul se adresează cetățenilor cu diverse preocupări culturale de la sat și de la oraș. Articolele, grafica, fotografiile nesemnate aparțin editorului.

Autorii păstrează responsabilitatea conținutului.

Tipărit la Proddcom, Tg. Jiu, 16 septembrie 2024